№124 (1937)
Пятніца, 9 ліпеня 2004 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай і рускай мовах
Перыядычнасць — 5 разоў у тыдзень
Выдавец: УП "Народная воля"
Кошт свабодны.

На прастор, на шырокі разлог
Выходзі, мой народ, грамадою...
Якуб КОЛАС

Народная Воля

E-mail: nv@promedia.by
http://nv.promedia.by

Надвор'е

У Мінску сёння ўдзень чакаецца — +23...+25, сонечна, уначы — +15...+17, дождж; у Брэсце ўдзень — +27..+29, без ападкаў, уначы — +17...+19, дождж; у Гродне ўдзень — +25...+27, без ападкаў, уначы — +17...+19, дождж; у Віцебску ўдзень — +21...+23, сонечна, уначы — +14...+16, без ападкаў; у Гомелі ўдзень — +25...+27, сонечна, уначы — +15...+17, без ападкаў; у Магілёве ўдзень — +24...+26, сонечна, уначы — +15...+17, без ападкаў.

www.meteo.by

ПУЛЬС

Пасольства ЗША занепакоена

Пасольства ЗША "глыбока занепакоена" рашэннем Міністэрства юстыцыі Беларусі распачаць працэдуру ліквідацыі Беларускай партыі працы (БПП). Пра гэта гаворыцца ў заяве амерыканскай дыпмісіі.

Іск аб ліквідацыі партыі накіраваны ў Вярхоўны суд Беларусі, слуханні па справе пачнуцца 12 ліпеня.

Як адзначаецца ў заяве пасольства, дзеянні ўлад выглядаюць як "запужванне вядомай апазіцыйнай партыі і выклікаюць сур'ёзныя сумненні наконт намеру ўрада правесці празрыстыя і свабодныя парламенцкія выбары" восенню 2004 года. Тое, што адбываецца, "вельмі падобнае на нядаўнюю кампанію беларускіх улад, накіраваную на ліквідацыю няўрадавых і праваабарончых арганізацый", адзначаецца ў заяве. ЗША заклікаюць беларускі ўрад "пакласці канец усім дыскрымінацыйным захадам у дачыненні да палітычных партый і грамадзянскай супольнасці і паважаць міжнародныя стандарты дэмакратычных выбараў".

Вольга ЛАПІКАВА.

У Маскве пройдзе з'езд незалежных прафсаюзаў Расіі, Беларусі, Украіны і Казахстана

Дэлегацыя беларускіх прафсаюзаў адправілася ў Маскву на з'езд незалежных прафсаюзаў Расіі, Беларусі, Украіны і Казахстана. Ён пройдзе 10—11 ліпеня і будзе прысвечаны 15-годдзю незалежнага рабочага руху на тэрыторыі былога СССР, пачатак якому паклалі забастоўкі расійскіх шахцёраў у 1989 годзе. У ліку арганізатараў з'езда — Незалежны прафсаюз гарнякоў Расіі, маскоўскі офіс Міжнароднай канфедэрацыі свабодных прафсаюзаў і іншыя прафцэнтры.

Беларусь на з'ездзе будуць прадстаўляць актывісты Незалежнага прафсаюза гарнякоў, якія ўваходзяць у склад Беларускага кангрэса дэмакратычных прафсаюзаў (БКДП). Як паведаміў БелаПАН лідэр БКДП Аляксандр Ярашук, удзельнікі з'езда абмяркуюць пытанні, якія тычацца абароны правоў рабочых у сучасных умовах.

Ірына ЛЕЎШЫНА.

Выказаліся супраць трэцяга тэрміну

У Наваполацку прайшла акцыя пад назвай "Грамадскае галасаванне". На суд жыхароў горада было вынесена ўсяго адно пытанне: "Ці лічыце вы, што адна і тая ж асоба можа балатавацца на пасаду прэзідэнта больш як два разы?" Больш за 84 працэнты апытаных жыхароў горада выказаліся супраць гэтай ідэі.

Акцыя была арганізавана мясцовымі актывістамі палітычных партый, што ўваходзяць у кааліцыю **"5+"**. Са спецыяльнымі скрынямі для галасавання і бюлетэнямі, у якія было ўнесена пытанне аб стаўленні гараджан да трэцяга тэрміну прэзідэнцтва, яны выйшлі ў найбольш людныя месцы Наваполацка: у раёны гандлёвых цэнтраў, у тым ліку і цэнтральнага гарадскога рынку.

Андрэй АЛЯКСАНДРАЎ.

У цэнтры Мінска прайшла акцыя «Мы памятаем!»

Каля 200 удзельнікаў акцыі стаялі на Кастрычніцкай плошчы з партрэтамі Дзмітрыя Завадскага, Юрыя Захаранкі, Віктара Ганчара і Анатоля Красоўскага. Такім чынам яны адзначылі 4-ю гадавіну з дня выкрадання тэлеаператара ГРТ Дзмітрыя Завадскага.

Нагадаем, што Завадскі знік раніцай 7 ліпеня ў Нацыянальным аэрапорце "Мінск", куды прыехаў на машыне сустракаць свайго калегу, тэлежурналіста ГРТ Паўла Шарамета. Аднак яны так і не сустрэліся: прыляцеўшы ў аэрапорт, Шарамет знайшоў толькі пакінуты на стаянцы аўтамабіль. У 2002 годзе Мінскі абласны суд прызнаў вінаватай у выкраданні Дз.Завадскага групу былога члена спецпадраздзялення МУС "Алмаз" Валерыя Ігнатовіча і асудзіў двух чалавек да пажыццёвага зняволення. А 31 сакавіка гэтага года рэспубліканская пракуратура прыпыніла расследаванне выкрадання Дз.Завадскага "ў сувязі з незнаходжаннем без вестак зніклай асобы".

У Бельгіі стартавала агульнаеўрапейская акцыя ў рамках кампаніі "Мы памятаем!", прысвечаная памяці Дзмітрыя Завадскага. З 10 да 11 гадзіны раніцы актывісты грамадскай арганізацыі "Беларуска-еўрапейскі звяз" арганізавалі пікет каля Пасольства Беларусі ў Бруселі. Пікетчыкі патрабавалі ад беларускіх улад правесці незалежнае расследаванне знікненняў палітыкаў і грамадскіх дзеячаў Беларусі, а таксама пакараць усіх асоб, што маюць дачыненне да фактаў палітычнага тэрарызму.

У інтэрв'ю БелаПАН Святлана Завадская, жонка выкрадзенага аператара, сказала, што акцыі "Мы памятаем!", як і дзейнасць розных міжнародных структур, абавязкова прынясуць вынік. "Я ўпэўнена, што такія акцыі і ўсе нашы дзеянні набліжаюць той момант, калі мы будзем ведаць праўду аб знікненнях людзей у Беларусі", — заявіла яна.

Андрэй АЛЕКСАНДРОВІЧ.
Фота photo.bymedia.net

Прэм'ера беларускага фільма ў Расіі і Польшчы

У расійскі пракат выйшаў мастацкі фільм "Акупацыя. Містэрыі" беларускага рэжысёра Андрэя Кудзіненкі.

Як патлумачыў рэжысёр у эфіры радыёстанцыі "Эхо Москвы", "аўтары фільма імкнуліся паказаць трагедыю любога чалавека, асуджанага на бессэнсоўную гібель, незалежна ад яго нацыянальнасці і веравызнання". У карціне расказаны "вельмі універсальныя, архетыповыя гісторыі, якія могуць здарыцца ў любым месцы". "Мы не прэтэндуем на паказ канкрэтных гістарычных падзей, — сказаў рэжысёр. — Хаця ў многіх гісторыях ёсць абсалютна рэальныя факты, яны, аднак, асэнсаваныя па-мастацку".

Нагадаем, што карціна не атрымала дазволу на пракат у Беларусі. Выдача пракатнага пасведчання была прыпынена пасля абмеркавання стужкі прадстаўнікамі трох камісій — экспертнага савета па кінавідэамастацтве Міністэрства культуры, класіфікацыйнай камісіі Дзяржрэгістра і Рэспубліканскай экспертнай камісіі па прадухіленні парнаграфіі і насілля. Эксперты прыйшлі да высновы, што "трактоўка партызанскага руху ў фільме "Акупацыя. Містэрыі" супярэчыць рэчаіснасці, можа зняважыць пачуцці ветэранаў вайны і аказаць негатыўны ўплыў на выхаванне будучага пакалення і моладзі".

Тым часам паказы гэтага фільма ў Варшаве і Вроцлаве, арганізаваныя на мінулым тыдні Цэнтрам сучаснага мастацтва Польшчы, прайшлі з вялікім поспехам. Акрамя таго, карціна была паказана ў конкурснай праграме фільмаў-дэбютантаў "Перспектывы" XXVI Маскоўскага міжнароднага кінафестывалю, што прайшоў з 18 па 27 чэрвеня.

Вольга АСІПЕНКА.

Европейский Союз: незнакомый сосед

После недавнего очередного расширения Европейский Союз стал нашим соседом. Он граничит с нами на западе и на севере. Но знаем ли мы его? Что он из себя представляет?

Мы начинаем серию публикаций о Европейском Союзе известного экономиста Ярослава Романчука. Ниже — первый материал.

Ярослав РОМАНЧУК,
заместитель председателя ОГП,
руководитель научного исследовательского центра Мизеса АЦ "Стратегия"

Разница между Советским и Европейским Союзами

Слово "союз" вызывает у белорусов разные чувства. Для старшего поколения оно неизменно шло в паре с прилагательным "советский". Для одних — элиты — это политическое образование означало спецпайки, партийно-хозяйственные привилегии, радость от "Ну, погоди!", остродефицитных жвачек и пары джинсов.

Для других — простых людей — советские времена ассоциируются с дефицитом, очередями, бессмысленным соцсоревнованием и тотальной пропагандой.

Единицы открыто бросали вызов Советскому Союзу. Для них были готовы ГУЛаг, психушки, народное презрение или изгнание из страны.

Есть один фактор, который делает советское прошлое не таким уж страшным. Все мы были гораздо моложе и беспечнее. Многие от сегодняшнего отчаяния готовы чуть ли не приписывать свою молодость достижениям того Союза.

Такие разные союзы

Грубой ошибкой и глупостью было бы ставить Европейский Союз на одну доску с Советским Союзом. Их объединяет только слово "союз", но слова не несут ответственности за то, как интерпретируют их люди. Большинство белорусов не задают себе вопрос "Что такое ЕС?", потому что их больше интересует вопрос "Как выжить?". Как бы парадоксально это ни звучало, ответ на первый вопрос позволяет быстрее и легче найти ответ на второй. Мы должны извлечь уроки из нашего трагического прошлого.

Европейский Союз имеет богатую историю и опыт того, как строить наше будущее. 15 стран СССР без боли и тени сомнений развалили империю. ЕС же продолжает как магнит притягивать страны. 1 мая в ЕС вступили 10 стран. На подходе — еще как минимум три. С таким энтузиазмом и упорством не стремятся в "тюрьму народов".

Люди и правительства Европы голосуют за Европейский Союз потому, что хотят гарантировать себе: 1) права и свободы человека, 2) верховенство закона, 3) безопасность и стабильность, 4) рыночную экономику и 5) возможность открытого диалога с европейцами с целью мирного разрешения споров и конфликтов.

Никто силой не загоняет в Европейский Союз. Никто не приказывает вам, как себя вести и с кем делать бизнес. Нет повинности служить в европейской армии, потому что такой не существует. Основная сила ЕС заключается в том, что он зиждется на ценностях, понятных и дорогих каждому человеку. Путь к такому пониманию был долгим и кровавым.

История успеха: все начиналось с угля и стали

Еще не зажили раны Второй мировой войны. Миллионы семей помнили, как одни европейцы массово уничтожали других. Надо было срочно придумать механизм для организации полноценного диалога в Европе. Даже после бескровного развала СССР лидеры придумали СНГ, чтобы был повод встретиться и поговорить. При конструктивном посредничестве США и ее финансовой поддержке Европа начала выходить из психологических и политических окопов войны. Главный страх того времени — милитаризм Германии. По мнению праотцов ЕС, эту страну надо было включить в некую организацию, связать ее международными обязательствами и заставить работать по правилам.

Тема для интеграции была выбрана самая что ни на есть обыденная — уголь и сталь, хотя от состояния рынков этих товаров зависели доходы миллионов людей на континенте. Принцип интеграции также был очень простым: признаешь демократические ценности, уважаешь закон — добро пожаловать. Авторитарные режимы не могли рассчитывать на участие в данном проекте.

Первая международная конференция собрала немало европейских государств, но только шесть смогли договориться. Франция, ФРГ, Италия, Бельгия, Нидерланды и Люксембург, которые 8 апреля 1951 года в Париже подписали Договор о создании Европейского объединения угля и стали (ЕОУС). Этот документ вступил в силу с 1952 года и предполагал создание единого рынка угля и стали. Просто и понятно. На двух конкретных рынках предполагалось отработать механизмы сотрудничества государств, построить доверие друг к другу. Если будет получаться, авторы проекта предполагали переход к более тесной интеграции по другим экономическим аспектам.

Общий рынок товаров, услуг, денег и рабочей силы

Договор о ЕОУС, заключенный сроком на 50 лет, предусматривал создание четырех институтов: верховный руководящий орган (в нем должны были быть представлены все страны-участницы), совет министров, Парламентская ассамблея и суд. Главной структурой был верховный руководящий орган. Он инициировал и принимал юридически обязательные решения. Совмин обеспечивал связь верховного руководящего органа с национальными правительствами. Парламентская ассамблея состояла из делегаций национальных парламентов и обладала консультативными функциями. Суд осуществлял контроль за выполнением нормативно-правовых актов объединения. Заметьте, что ни на одном этапе интеграции не было никакого насилия и принуждения ни с одной стороны. Проект ЕОУС можно считать успехом не только европейских государств, но также дипломатии США, которая в то время играла очень важную роль в европейской политике.

В 1956 году начались переговоры о создании Европейского экономического сообщества, которые вылились в подписание в Риме двух фундаментальных документов для будущей единой Европы. Договор о создании Европейского экономического сообщества (ЕЭС) и Договора о создании Европейского сообщества по атомной энергии (Евратом) вступили в силу с 1 января 1958 года. Путь к единому рынку в рамках шести стран был открыт. Европейские интеграторы не старались двигаться к Единой Европе семимильными шагами. Они не имитировали интеграцию. Они ее реально делали. ЕЭС стало приобретать не только чисто экономические, но и политические качества. Таким образом, в 50-е годы на базе учредительных договоров было создано 3 европейских сообщества (ЕОУС, ЕЭС и Евратом). Они воплощали в себе черты как межгосударственного, так и наднационального характера.

Страны — члены Сообщества имели примерно одинаковый уровень развития. В 1958 г. среднемесячный доход на душу населения составлял 980 долларов в Нидерландах, 1170 в Бельгии и 800 долларов в северной, более богатой части Италии. 15 лет успешной работы убедили людей и политиков, что экономическая свобода и законность, защита прав собственности и демократические процедуры творят чудеса. Задача создания единого рынка товаров, услуг, денег и рабочей силы была очень амбициозной и требовала перехода к новой интеграционной модели — таможенному союзу. Заметим, не в течение 5—10 лет. Речь шла о десятилетиях. Спешка в отношениях стран, которые прошли две мировые войны и привыкли бряцать оружием, была явно неуместна.

В ЕЭС работали четыре института: Совет (состоял из официальных представителей правительств государств-членов на уровне министров), Комиссия (состояла из комиссаров, которые назначались единогласно. Это был первый наднациональный орган); Парламентская ассамблея с более широкими, чем в ЕОУС, но все же номинальными полномочиями и Суд европейских сообществ. ЕЭС начал превращаться в мощную богатую организацию. К сожалению, было положено начало развитию европейской бюрократии. Бюджет формировался за счет единого таможенного тарифа на импорт с/х продукции, а также НДС. Комиссия получила права издавать директивы, утверждать регламенты и устанавливать нормы поведения на различных сегментах рынка. Правильные декларации о создании свободного рынка были сделаны, но реальность явно отставала от амбиций чиновников и политиков. Спрос на новые формы интеграции привел к новому этапу развития Европы.

(Окончание на 2-й стр.)

ЗЕРКАЛО

В июне 2004 г. НИСЭПИ провел очередной национальный опрос общественного мнения (методом face-to-face interview опрошено 1508 человек в возрасте 18 лет и старше, предельная ошибка репрезентативности не превышала 0,03). Предлагаем вам некоторые наиболее интересные результаты. НИСЭПИ не несет ответственности за интерпретацию своих материалов.

«Тихая революция», или Как меняется структура белорусского общества

Накануне десятилетия правления А.Лукашенко многие политики, журналисты, аналитики, дипломаты, да и простые граждане подводят его итоги. О политических и экономических итогах пишут много. Мы предлагаем посмотреть, изменилась ли и как сама структура белорусского общества.

Напомним, что первый белорусский президент был избран большинством голосов (за него проголосовали 56% всех избирателей, или 80% от принявших участие в выборах 1994 г.) на относительно свободных и справедливых выборах. Секрет его победы состоял в том, что его программа да и сам политический образ действительно отвечали ожиданиям большинства. Его сторонники доминировали почти во всех социально-профессиональных группах белорусского общества — среди военных и гражданских, рабочих и крестьян, инженеров и учителей, предпринимателей и журналистов, а после первого тура к нему "потянулся" и директорский корпус вместе с государственной бюрократией. Именно это и позволило экспертам назвать те выборы "электоральной революцией", а самому А. Лукашенко считать себя "народным президентом".

На какие группы общества опирается он сегодня, чьи интересы выражает? С социологической точки зрения этот вопрос звучит несколько иначе: какие группы пользуются сегодня наибольшим авторитетом и влиянием? Разные эксперты могут давать на него разные ответы. Поэтому предлагаем обратиться за ответом к самому обществу, т. е. к результатам нашего последнего национального опроса общественного мнения.

Во-первых, сегодня за А.Лукашенко готовы голосовать 34,2% избирателей, что более чем в полтора раза меньше, чем было десять лет назад. Во-вторых, в самом белорусском социуме за эти годы произошли существенные изменения (табл. 1).

Таблица 1. Отношение населения к ведущим социально-профессиональным группам белорусского общества, %

Социально-профессиональные принигруппы	Президентская вертикаль	Депутаты Нац собрания	Работники правоохр. органов	Оппозиционные политики	Директорский корпус	Предприниматели	Журналисты	Военные
Как вы оцениваете материальное положение следующих групп населения в Беларуси?								
Плохое	1,7	1,2	4,3	6,0	7,0	6,9	10,7	17,7
Среднее	12,1	18,8	29,4	31,5	32,9	36,3	55,1	49,4
Хорошее	86,1	79,5	66,1	62,1	60,1	56,8	34,0	32,7
Соответствует ли жизнь следующих групп населения их заслугам перед обществом?								
Живут хуже, чем заслуживают	1,2	1,3	6,6	7,5	9,9	15,2	19,0	30,1
Живут так, как заслуживают	29,4	34,3	42,2	43,6	48,1	55,7	66,1	56,0
Живут лучше, чем заслуживают	69,2	64,0	50,9	48,3	42,0	28,9	14,6	13,6
Пользуются ли следующие группы населения уважением в обществе?								
Их не уважают	25,2	23,9	38,0	36,4	12,1	16,9	12,9	11,4
Пользуются некоторым уважением	55,1	62,9	50,0	56,9	68,3	69,3	70,8	64,8
Их очень уважают	19,5	12,8	11,7	6,3	19,6	13,7	16,2	23,6
Какое влияние на жизнь людей оказывают следующие группы населения в Беларуси?								
Никакого	10,4	20,4	10,4	35,6	16,4	24,0	21,1	31,7
Среднее	39,3	47,7	51,1	47,5	53,3	51,7	53,4	50,7
Большое	49,9	31,5	38,1	16,5	30,1	23,9	25,2	17,1

** Читается по вертикали. Сумма по столбцам меньше 100%, так как неответившие не указаны из-за незначимости (1–2%)*

Анализ положения ведущих социально-профессиональных групп белорусского общества по четырем важнейшим критериям — материальному положению, соответствию этого положения заслугам перед обществом, моральному авторитету и реальному влиянию — обнаружил поразительную картину. За годы правления А. Лукашенко одни социально-профессиональные группы оказались "опущены" — предприниматели, директорский корпус и журналисты, а другие, наоборот, "вознесены" — президентская вертикаль и правоохранительные органы. Так, "хорошее" положение президентской вертикали выросло на 6%, правоохранительных органов — почти на 12%, причем это положение стало еще меньше соответствовать их заслугам перед обществом ("живут лучше, чем заслуживают" по президентской вертикали увеличилось на 5%, а по правоохранительным органам — более чем на 12%), их моральный авторитет снизился ("их не уважают" по правоохранительным органам увеличилось более чем на 12%), а влияние на жизнь людей, наоборот, возросло ("большое влияние" вертикали выросло на 10%, а правоохранительных органов — почти на 13%). В то же время "хорошее" материальное положение предпринимателей уменьшилось почти на 29%, директорского корпуса — почти на 18%, они "живут лучше, чем заслуживают" — уменьшилось соответственно на 28 и 25%, зато уважение к ним в обществе, наоборот, повысилось соответственно на 14 и 8,4%.

Военные как были "внизу", так там и остались: по мнению почти трети респондентов, "живут хуже, чем заслуживают" и "не оказывают никакого влияния на жизнь людей". Безусловной "заслугой" президента является также появление оппозиции как особой социально-профессиональной группы, не совпадающей теперь ни с депутатским, ни с директорским корпусами, ни с предпринимателями. Причем эта группа пользуется "особым вниманием" президента: несмотря на то, что большинство населения в глаза не видело ни одного оппозиционера (в июне о "Народной коалиции 5+" слышали 28,4%, а встречались с ее представителями лишь 3,3% опрошенных), представление об оппозиции оно имеет явно негативное. Блокирование контактов с населением, с одной стороны, и "плотная завеса" массовой пропаганды, с другой, закономерно привели к этому результату.

Как видно, президент сдерживает некоторые из своих обещаний. Обещал "стряхнуть, как вшивых блох", предпринимателей — и стряхнул. Обещал отделить "честных" журналистов от "нечестных" — и отделил. Правда, некоторые обещания реализовались весьма специфическим образом. Например, обещание "навести порядок" на деле вылилось в то, что число работников правоохранительных органов за годы его правления возросло вдвое, а армия, наоборот, значительно сократилась, и сегодня на одного военнослужащего приходится два "правоохранителя". Обещание "укрепить ствол власти" вылилось в то, что президентская вертикаль действительно стала самой влиятельной группой в обществе, не пользуясь, однако, особым уважением самого общества и живя явно "не по средствам".

По существу, за десять лет правления А.Лукашенко в белорусском обществе произошла настоящая социальная революция. Правда, в отличие, например, от революции 1917 г., без массового насилия ("без шума и гвалта", как любит выражаться сам Лукашенко). Однако эта "тихая революция" уже имеет (и еще долго будет иметь) важные последствия для нашего общества и государства, потому что за перераспределением социальных статусов стоит перераспределение власти, собственности, доступа к таким социальным ресурсам, как здравоохранение, образование, культура. Вследствие такой революции неизбежно перераспределяются жизненные перспективы сотен тысяч людей. Например, для детей сотрудников президентской вертикали и правоохранительных органов открываются совершенно иные перспективы, чем для детей большинства предпринимателей и военных.

Впрочем, не надо думать, что "тихая" означает "незаметная". Как видно из результатов нашего опроса, общественное мнение вполне адекватно оценивает изменения в социальной структуре. И не просто замечает и оценивает. Эти изменения неизбежно провоцируют и соответствующие изменения социально-политических установок. Анализ некоторых из них в зависимости только от одной оценки лишь одной (зато самой многочисленной) социально-профессиональной группы позволяет увидеть характер этих изменений (табл. 2).

Таблица 2. Социально-политические установки населения в зависимости от оценки положения предпринимателей, %

Социально-политические установки	Предприниматели живут хуже, чем заслуживают	Предприниматели живут лучше, чем заслуживают
Как изменится социально-экономическая ситуация в Беларуси в ближайшие годы?		
Улучшится	11,7	31,7
Ухудшится	38,2	15,2
Слышали ли Вы, что пять ведущих оппозиционных партий, парламентская группа "Республика", многие общественные организации и независимые профсоюзы объединились в "Народную коалицию 5+", которая будет участвовать в парламентских выборах в октябре 2004 года?		
Слышали	43,3	18,5
Не слышали	56,1	81,1
Считаете ли Вы, что А.Лукашенко в целом достаточно хорошо руководил страной и его следует вновь избрать президентом на следующих выборах, либо кто-то другой должен занять этот пост и получить возможность сделать это лучше него?		
Вновь избрать А.Лукашенко	7,8	48,0
Кто-то другой должен занять этот пост	87,6	37,8

Как видно, те, кто считает, что предприниматели живут хуже, чем заслуживают, гораздо более пессимистически смотрят в будущее, но в то же время гораздо более негативно оценивают нынешнего президента и начинают искать подходящую альтернативу. Это верные признаки того, что рано или поздно "тихая" революция неизбежно сменится "громкой".

НИСЭПИ.

Европейский Союз: незнакомый сосед

(Окончание. Начало на 1-й стр.)

Славный город Маастрихт

В 1973-м, когда успех ЕЭС был очевидным, к нему присоединились еще три страны: Великобритания, Дания и Ирландия. Бедная Ирландия за 20 лет членства в ЕЭС, а затем в ЕС превратилась из отсталой страны в мощный производственный центр. Британия сумела решить проблемы бедных промышленных районов (Ланкашир, Йоркшир). В 1981 г. в ЕЭС вступила Греция. В отличие от Ирландии она сделала акцент на государственное перераспределение ресурсов из ЕЭС и явно проиграла. В 1986 г. бедные Испания и Португалия стали членами ЕЭС. Европейский рынок расширялся, но росли и проблемы. Уж слишком разными по уровню жизни были новые члены. Это бы ни в коей степени не мешало интеграции, если бы речь шла только о свободном рынке, но дележ единого пирога проходил гораздо сложнее. Вопросы кому, сколько, на какие проекты во всех странах и во все времена вызывают массу споров, потому что чиновники делят чужие деньги (налогоплательщиков).

Каждая из стран оставила за собой право ограничивать конкуренцию на тех сегментах рынка, которые они посчитали чувствительными и не готовыми к буквальному выполнению требований единого рынка. Сельскому хозяйству было уделено особое внимание. Свободный рынок в данном секторе в рамках ЕЭС не существовал ни одного дня. Квоты, ценовое регулирование, жесткая сертификация, дотации и прямая финансовая помощь — широкое поле для творчества чиновников. При этом препятствия внутреннего рынка были очень низкими по сравнению с внешними барьерами. ЕЭС быстро становилась организацией, враждебной к импорту. Горький опыт воинственного протекционизма периода двух мировых войн стирался из памяти.

Несмотря на все трудности, интеграционная машина стремительно катилась вперед. На повестке дня встал вопрос о создании единого экономического и валютного союза. Была уточнена процедура принятия новых членов, расширена юрисдикция суда Европейских сообществ. Интенсивные переговоры и законодательная работа закончилась 7 февраля 1992 подписанием в г.Маастрихт договора о создании Европейского Союза. Двенадцать государств стали отцами-основателями новой структуры. Ответ на вопрос, федерация это или конфедерация, Соединенные штаты Европы или только таможенный и денежный союз, открыто не звучал. Участники проекта тогда и сейчас имеют совершенно разные точки зрения на этот проект. После сложной процедуры ратификации договор вступил в силу в ноябре 1993 года.

Разные скорости, разные форматы

Кроме единого рынка, ЕС договорился о сотрудничестве в двух важных сферах: во внешней политике и сфере безопасности, а также в области юстиции и внутренних дел. Структура ЕС получила название трех опор: 1) Европейские сообщества, 2) сотрудничество в области выработки и проведения единой внешней политики и 3) кооперация полиции и судов в уголовно-правовой сфере. В экономике речь по-прежнему шла о большей степени экономического единства и интеграции, а также о валютном союзе, который планировалось создать не позднее 1 января 1999 года, о введении единой валюты евро. Забегая вперед, скажем, что некоторые страны (Швеция, Дания и Британия) не захотели введения евро. Греция и даже Италия в последний момент сумели (злые языки говорят, что не без помощи статистических трюков) вскочить в поезд "евро". Разноскоростная интеграция стала реальностью.

Принятием в Союз Австрии, Швеции и Финляндии в 1995 году ЕС увеличился до 15 стран. Эти страны были далеко не бедные, поэтому денег на сельское хозяйство и другие нужны они особо не просили. Зато — это было уже после распада социалистической системы — в Евросоюзе появилась новая разделительная линия. Одни страны выступали за углубление ЕС, другие — за расширение. Сторонникам расширения удалось убедить расширить организацию до 25 членов, что и состоялось 1 мая 2004 года. В ближайших планах — принятие в 2007 году Румынии, Болгарии и Хорватии. Потом — полная неопределенность как в отношении Сербии, Боснии или Албании, так и Украины, Молдовы или Беларуси.

После расширения 1995 года ЕС был очень мощным экономическим союзом с населением 368 млн. человек и ВВП около 6 трлн. долларов. В июле 1997 года в Амстердаме был подписан еще один важный договор, который в очередной раз внес в ЕС существенные изменения. Число депутатов Европарламента не должно было превышать 700 человек. Была упрощена процедура принятия решений, четко прописаны полномочия Европейского центрального банка. ЕС превратился в "пространство свободы, безопасности и справедливости, в рамках которого принимаются меры по повышенной защите прав, свобод и интересов граждан". Прошло уже более 50 лет, а цели не меняются. Зато налицо разные скорости интеграции, разные интересы стран. Отсутствие единого видения будущего ЕС очевидно.

Здание Европарламента в Брюсселе.

Органы Евросоюза

Европейский Союз представляет целый ряд структур. Совет министров состоит из глав государств и правительств стран — членов ЕС. Это основной орган принятия решений. Он выдвигает широкие политические инициативы и определяет основные направления политики. Европейская комиссия контролирует выполнение договоров. Европейская комиссия выполняет решения Совета министров и обладает правом инициативы по подготовке и выдвижению проектов общих законодательных актов. Комиссия имеет исполнительный аппарат и организует работу Союза.

Европейский парламент является собранием из 626 депутатов, напрямую избираемых гражданами стран-членов. Депутаты изучают законопроекты и утверждают бюджет. Они принимают совместные решения с Советом министров по конкретным вопросам и контролируют работу Советов ЕС и Европейской комиссии. В Европейский парламент входят 732 депутата, которые представляют 450 миллионов граждан (правом голоса обладают 338 млн. человек). С 1979 года члены европарламента избираются каждые 5 лет. Другими важными органами ЕС являются Европейский суд, Счетная палата, Европейский инвестиционный банк, Европейский центральный банк, Экономический и Социальный комитеты и Комитет регионов. Как видим, структур много. Полномочия Еврокомиссии растут, как и растет бюджет организации.

Совет министров ЕС в июне принял первую Конституцию, которая закрепляет основные достижения европейской интеграции. Совсем не факт, что она пройдет ратификацию во всех 25 странах. Даже если ЕС останется без Основного документа, все равно это будет союз свободных, демократических стран, которые ищут решения социальных проблем не в грубом и жестоком социалистическом прошлом, а в классическом рынке.

Одни силы хотят строить сильную и процветающую Беларусь. Другие стремятся к стабильности и социальной ориентации. И тем, и другим крайне выгодно стать частью единого экономического пространства. Нам нужно учиться у Европы. Европе важно узнать о белорусской национальной идентичности и интегрировать наш потенциал в информационное, политическое, экономическое и культурное пространство.

Где находятся структуры ЕС

Структура	Город
Европейская комиссия по вопросам гигиены и безопасности на рабочем месте	Бильбао
Европейское агентство охраны окружающей среды	Копенгаген
Европейская комиссия по вопросам безопасности продовольствия	Брюссель
Европейский центр мониторинга расизма и ксенофобии	Вена
Европейское агентство по вопросам развития	Салоники
Европейская комиссия по вопросам улучшения условий жизни и работы	Дублин
Европейский центр профессионального развития	Салоники
Европейская комиссия морской безопасности	Брюссель
Европейский фонд образования	Турин
Европейский центр по вопросам наркотиков	Лиссабон
Европейская комиссия по вопросам лекарств	Лондон
Бюро регистрации товарных знаков	Аликанте
Центр переводов ЕС	Люксембург
Европейское агентство по вопросам безопасности воздушного транспорта	Брюссель
Бюро по вопросам генетически модифицированных растений	Ангерс

Расширение ЕС и рост числа чиновников

Год	Кто в ЕС	Сколько еврократов
1970	Франция, Германия, Италия, Бельгия, Голландия, Люксембург	9235
1973	Вступление Великобритании, Ирландии и Дании	12.071
1981	Вступление Греции	18.020
1986	Вступление Испании и Португалии	20.919
1992	Подписание договора в Маастрихте	25.567
1995	Вступление Австрии, Финляндия, Швеция	28.868
2003		34.616
2004	Вступление Кипра, Чехии, Эстонии, Литвы, Латвии, Мальты, Польши, Словакии, Словении и Венгрии	План Еврокомиссии: к 2007 — около 40.000

«Минск-1» станет международным

Завершается реконструкция аэропорта "Минск-1". После этого он приобретет статус международного. Об этом сообщает сайт tut.by.

Статус международного аэропорта предусматривает наличие таможни, пограничной службы, аппаратуры досмотра пассажиров. Все это будет предусмотрено в обновленном аэропорту "Минск-1". Кроме того, до конца года будет осуществлена реконструкция аэропорта "Минск-2", который приобретет более привлекательный внешний облик.

Комитет Госкомавиации планирует увеличивать число авиарейсов как внутри страны, так и в сопредельные государства.

Что будет в парке развлечений?

Объекты индустрии развлечений близ строящегося здания Национальной библиотеки будут возводиться за счет внебюджетных источников и на конкурсной основе. Об этом корреспонденту агентства "Минск-Новости" сообщили в управлении капитального строительства Мингорисполкома. Возле главного книгохранилища страны зашумят деревья парка общегородского значения. Будет реконструирована водно-зеленая зона вблизи него. Появится здесь клуб "Рыцарское наследие", скейтодром, поля для гольфа, четыре кафе и центр досуга молодежи. Согласно утвержденному графику, конкурсы на право проектирования и строительства указанных объектов пройдут в течение августа-сентября нынешнего года.

Многое умеет

Недавно на Минском тракторном заводе изготовили первые восемь тракторов на гусеничном ходу. Машины опытной партии сейчас проходят интенсивную обкатку. Один "Беларус-2102" (такую маркировку получила новинка) демонстрирует свои достоинства в испытательном центре МТЗ, два — в хозяйствах Пинского и Клецкого районов, еще один — в агрокомбинате "Полесье" на Брестчине. Главное из достоинств младшего отпрыска семейства тракторов с маркой МТЗ по сравнению со старшими собратьями — лучшая проходимость. Это дает ему возможность выезжать на поля сразу после таяния снега. А это очень важно для земледельцев наших широт.

Кроме того, "новорожденному" предстоит освоить смежные специальности, в частности, научиться выполнять работу бульдозера и погрузчика.

Агентство "Минск-Новости".

ЗАКУЛИСЬЕ

Аркадий КАЦ:

«Каждый спектакль — это авангард, если это спектакль...»

Народный артист Латвии, известный театральный режиссер Аркадий Кац в Национальном академическом драматическом театре имени М.Горького ставит спектакль "Земляничная поляна".

На недавней пресс-конференции с участием руководства театра один из журналистов поинтересовался у Каца, ставит ли он спектакли где хочет, или там, куда пустят.

Аркадий Кац скромно ответил, что ставит свои спектакли, где захочет, в том числе в самых известных театрах Москвы (напомню, что Кац является режиссером театра "У Никитских ворот"). Он регулярно получает предложения из-за рубежа, преподавал в Университете штата Мичиган в США, но от повторного предложения американской стороны отказался в связи с чрезвычайной занятостью.

Тогда журналисты осторожно поинтересовались, что, собственно, режиссер такого уровня в таком случае делает в Беларуси. Наверное, тех, кто разделяет мнение, что Беларусь является театральной провинцией, ответ Аркадия Фридриховича удивил еще больше: *"Мне интересно и уютно работать в Русском театре с белорусскими актерами и Борисом Луценко, несмотря на то, что я знаю его долгие годы, и он считает меня одним из своих учителей. Мы — коллеги, и при каждой встрече открываем друг в друге что-то новое, что дает предпосылку для новых встреч и совместной работы".*

После чего Аркадий Фридрихович, словно невзначай, обмолвился о том, что его постановочная работа запланирована до 2006 года, чем подчеркнул еще раз значимость своего сотрудничества с НАДТ им. М.Горького. На вопрос о том, в каком ключе будет поставлен новый спектакль Русского театра — авангард или традиционализм, Аркадий Фридрихович заявил, что понятие "авангард" не признает вовсе. *"Каждый спектакль — это авангард, если это спектакль..."*, — заметил Кац.

Кстати, одну из главных ролей в "Земляничной поляне" сыграет **Ростислав Янковский.**

Андрей КАРЕЛИН.

Машына саджае дрэвы

Адзіная пакуль у Беларусі дрэвапасадачная машына паспяхова прайшла выпрабаванні ў Віцебску, даказаўшы сваю высокую эфектыўнасць.

А першым у нашай краіне ўладальнікам гэтай унікальнай тэхнікі стала мінскае акцыянернае таварыства "Англійскі газон". Даведаўшыся аб існаванні ў сталіцы дзіўнай машыны для пасадкі і перасадкі дрэў любога ўзросту, навінкай вельмі зацікавіўся дырэктар віцебскага азеляняльнага прадпрыемства "Вясна" (былога "Зеленгаса") Віктар Дашкевіч, заклапочаны тым, што за апошнія дзесяць год у абласным цэнтры з-за адсутнасці сродкаў саджалася мала дрэў.

В.Дашкевіч звярнуўся да мінчан, і "Вясна" атрымала цудамашыну ў арэнду да канца 2004 года. Ужо самыя першыя спробы эксплуатацыі арандаванай тэхнікі моцна ўразілі яе часовых уладальнікаў. Толькі за красавік—май у Віцебску з дапамогай запатэнтаванай машыны было пасаджана каля 150 шматгадовых дрэў. І ўсе яны прыжыліся!

Нягледзячы на тое, што механізаваная пасадка абыходзіцца даражэй за звычайную, у выніку яна аказалася выгаднай. Спецыяльныя землярыйныя "пялёсткі" перасоўнага робата-азеляняльніка прабіваюць нават мёрзлы грунт на глыбіню звыш 40 см. Машына ў стане акуратна дастаць з зямлі і перасадзіць на іншае месца дрэва вышынёй у 5 метраў з дыяметрам ствала да 18 см і з комам зямлі дыяметрам у 180 см, што дазваляе поўнасцю захоўваць каранёвую сістэму. Машына не толькі асцярожна выдаляе дрэва-"мігранта" з месца, дзе яно расло ўжо 20—25 год, але і сама перавозіць яго на новае месца, дзе гэтак жа акуратна апускае перасяленца ў загадзя падрыхтаваную яму, пасля чаго застаецца насыпаць у яму пажыўны грунт і паліць яго вадой.

Між іншым, у сталіцы гэтую машыну не адразу ацанілі і выкарыстоўвалі мала. Але пасля яе віцебскага поспеху мінчане папрасілі на некаторы час вярнуць машыну ў сталіцу для тэрміновых работ па добраўпарадкаванні новабудоўляў, пасля чаго дрэвапасадачны "робат" зноў перададуць арандатарам.

Застаецца дадаць, што машына прыдумана ў Германіі, сабрана ў цэху Коханаўскага экскаватарнага завода, што ў Талачынскім раёне, і зманціравана на шасі серыйнага грузавіка маркі КамАЗ.

Сяргей БУТКЕВІЧ.

Асцярожна, хімія!

Да 2006 года ў Беларусі будзе створана нацыянальная сістэма кантролю за абаротам хімічных рэчываў.

Ініцыятарам яе стварэння на нацыянальным узроўні выступіла Міністэрства аховы здароўя. Як зазначыла першы намеснік галоўнага дзяржаўнага санітарнага ўрача Беларусі Марына Мазік, выступаючы ў Мінску на семінары, прысвечаным гэтым пытанням, для дзяржавы важна мець дакладную інфармацыю аб тым, якія хімічныя рэчывы паступаюць у Беларусь, якія сінтэзуюцца на нашай тэрыторыі, як яны размяркоўваюцца паміж арганізацыямі, як выкарыстоўваюцца і утылізуюцца". Усе гэтыя звесткі, паводле яе слоў, будуць уключаны ў сістэму.

Цяпер хімічная вытворчасць у Беларусі складае 15 працэнтаў ад агульнага аб'ёму прамысловай вытворчасці, 25 працэнтаў — ад экспарту. Штогод у краіне выпрабляецца 4,5 млн. тон мінеральных угнаенняў, 500 тысяч тон сінтэтычных смол і пластмасаў, каля 250 тысяч тон хімічных валокнаў і ніцей.

У Беларусі зарэгістраваны і выкарыстоўваюцца 40 моцных ядавітых рэчываў. Акрамя таго, на тэрыторыі краіны захоўваюцца 2 тысячы тон вельмі небяспечных і 16 тысяч проста небяспечных адкідаў, каля 1,5 тысячы тон састарэлых адкідаў пестыцыдаў. Штогод медыкі рэгіструюць 20—25 выпадкаў новых прафесійных захворванняў сярод асоб, якія працуюць з хімікатамі. Хімічныя рэчывы штогод становяцца прычынай атручвання 170—180 дзяцей на 100 тысяч чалавек ва ўзросце да 14 гадоў. У год здараецца да дзесяці аварый з выкідам моцна дзеючых ядавітых рэчываў, што прыводзіць да іх павышанай канцэнтрацыі ў навакольным асяроддзі. Цяпер у Беларусі працуюць 500 аварыйна небяспечных аб'ектаў, у зоне дзеяння якіх у выпадку непаладак могуць апынуцца тры мільёны чалавек.

Вольга АСІПЕНКА.

Знішчылі мак і каноплі

З пачатку года ваеннаслужачыя памежных войскаў Беларусі сумесна з супрацоўнікамі служб па барацьбе з наркотыкамі Міністэрства ўнутраных спраў Беларусі знішчылі больш за 2000 кг зялёнай масы маку і канопляў. Аб гэтым БелаПАН паведамілі ў Дзяржаўным камітэце пагранвойскаў краіны. За ўвесь мінулы год было знішчана больш за паўтары тоны такой зялёнай масы.

У Дзяржкамітэце расказалі, што днямі памежнікі Брэсцкай памежнай групы сумесна з супрацоўнікамі Брэсцкага УУС на тэрыторыі Клейнікаўскага сельсавета выявілі два зямельныя ўчасткі — 11 і 15 га — з пасевамі дзікарослага алейнага маку. Паводле ацэнкі спецыялістаў ААТ "Макарава-Агра", на землях якога былі знойдзены пасевы, укос зялёнай масы "трава—мак" складае менш за 1 цэнтнер з гектара. Высветлена, што абодва ўчасткі арандаваны ў сельгаспрадпрыемства фермерамі. Арандатарам прапанавана знішчыць пасевы.

Вячаслаў БУДКЕВІЧ.

КЛІНІКА

Рэферэндум-шоу

У дзяржаўнай прэсе з'яўляюцца «лісты грамадзян» у падтрымку трэцяга тэрміну Лукашэнкі

Першай "ластаўкай" у спісе гора-чалабітчыкаў стаў старшыня Беларускай сацыяльна-спартыўнай партыі Уладзімір Александровіч, які надрукаваў у газеце "Рэспубліка" артыкул пад назвай "Нельзя планировать будущее, не анализируя опыта прошлого".

Лідэр "сацыяльных спартсменаў" Беларусі, прыводзячы свае, зусім не бясспрэчныя ацэнкі дзейнасці на прэзідэнцкай пасадзе А. Лукашэнкі, па сутнасці заклікае змяніць у краіне канстытуцыйны лад (у чым з высокіх трыбун і галубых экранаў часцяком абвінавачваюць апазіцыю). Нічым іншым нельга назваць спробы У.Александровіча апраўдаць магчымы незаконны рэферэндум па працягу паўнамоцтваў А.Р., пасеяць у галовах людзей думку, што чарговае перапісванне Канстытуцыі — Асноўнага закона дзяржавы — такая ж натуральная з'ява, як і ўзыход сонца, нараджэнне дзіцяці альбо ноч пасля спякотнага дня.

Каб прадэманстраваць узровень мыслення шараговых барацьбітоў "за народнае шчасце", якім, відаць, лічыць сябе пан спартсмен Александровіч, прывядзём некаторыя фрагменты яго артыкула.

"Прошло уже 10 лет с тех пор, как народ Беларуси избрал первого в своей истории Президента, — піша У.Александровіч. — *Это небольшой срок для страны, и кажется, что все было так недавно. Однако минувшие десять лет характеризуются значительными концептуальными изменениями для Беларуси и для каждого ее гражданина. Впервые за долгие годы* ***страна обрела подлинную независимость, растет экономический потенциал, формируется прогрессивное законодательство, крепнет уверенность в завтрашнем дне".***

Пра якую незалежнасць вы гаворыце, сп. Александровіч? Менавіта за апошнія дзесяць гадоў (здагадайцеся, пад чыім кіраўніцтвам) наша краіна аказалася зацягнутай у багну незразумелай і хранічнай цягі да мужчынскіх пацалункаў з кіраўніцтвам Расійскай Федэрацыі з усімі выцякаючымі з гэтага наступствамі. Нашы ўлады — то "гатовы ісці як мага далей", то "нашу незалежнасць нікому не аддадзім". Дзе паслядоўнасць?

А пра які рост эканамічнага патэнцыялу вы гаворыце? Можа, той факт, што кожны год пры ўладзе Лукашэнкі вымірае больш як 50-тысячны горад (менавіта прыкладна на столькі штогод памяншаецца насельніцтва), сведчыць пра гэты рост?

Ці возьмем, напрыклад, пытанне замежных інвестыцый, якія, як вядома, з'яўляюцца крывёю для нармальнай працы нацыянальнай эканомікі любой краіны (Беларусь — не выключэнне). Дык вось, пан спартсмен, за 1991—2003 гады аб'ём фінансавання Еўрапейскага банка рэканструкцыі і развіцця (а банк накіроўвае сродкі пераважна ў краіны былога СССР і Усходняй Еўропы) склаў ажно 45,8 мільярда еўра. Беларуская доля ў гэтым аб'ёме інвестыцый складае ўсяго 0,34 працэнта. Мізер! Вось што напісаў у "Белорусской газете" пра візіт у Мінск дэлегацыі гэтага еўрабанка эканаміст Яраслаў Раманчук: *"На фоне высокой активности ЕБРР в других регионах Беларусь выглядит страной, впавшей в летаргический сон. В 2003 году только одна Россия получила от ЕБРР 1,1 млрд. евро. Еще 1,17 млрд. евро пошли на проекты в Центральной Европе и странах Балтии. 1,45 млрд. евро размещены в Центральной Азии, Юго-Восточной Европе и на Кавказе. О таких цифрах белорусские власти могут только мечтать. При этом на дружеские советы западных экспертов по превращению мечты в реальность они не реагируют".*

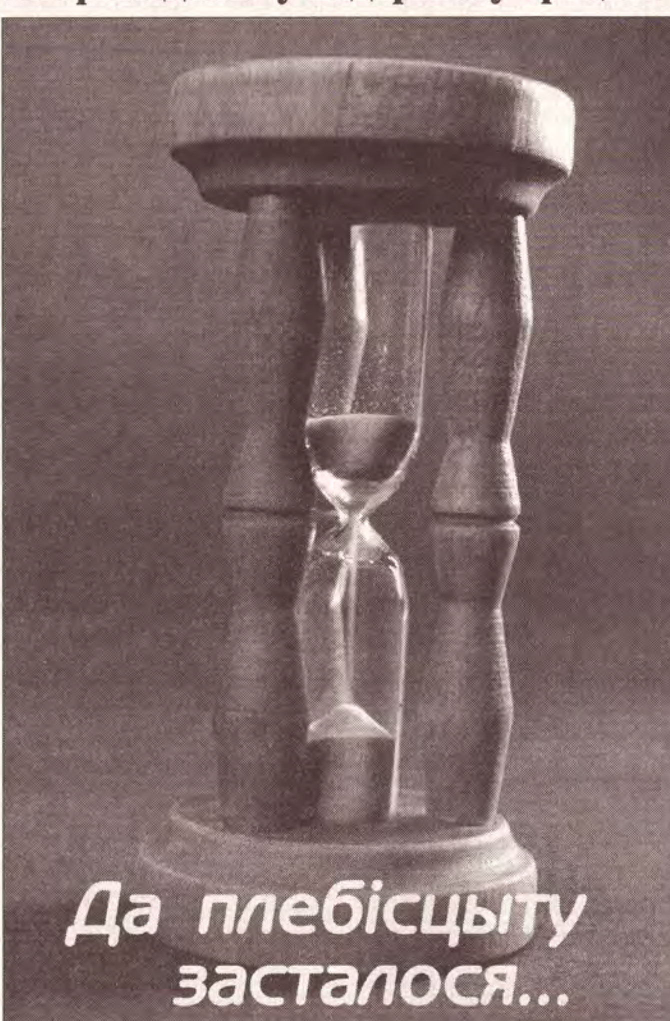
А як вам, сп. Александровіч, даследаванні Міжнароднага валютнага фонду, згодна з якімі інфляцыя ў бягучым годзе ў Беларусі складзе не менш за 22,7% (пры росце валавога ўнутранага прадукту ўсяго на 4,8%)? Ці, можа, Вы, гаворачы пра рост эканамічнага патэнцыяла пры Лукашэнку, мелі на ўвазе рост цэн?

Пра наша "прагрэсіўнае" заканадаўства я наогул памаўчу...

"Первый период жизни Республики Беларусь как самостоятельного государства достаточно печален для большинства ее жителей, — працягвае галоўны сацыяльны спартсмен Беларусі. — *Вспоминается начало 90-х: простаивающие заводы, люди, вынужденные "челночить" и продавать с лотков все, что придется, невзирая на высокие квалификации, высшее образование, а порой и ученые степени... Тяжелым материальным и моральным ударом для большого количества наших сограждан стала утрата денежных вкладов".*

Цікава, што там прадавалі з латкоў нашы бедныя грамадзяне на пачатку 90-х? І з якіх латкоў? З польскіх? Дык такім чынам людзі ў той час хоць крыху падымалі сваё матэрыяльнае становішча. Можа, гэта выглядала не вельмі добра, але, вярнуўшыся з Польшчы, былы кандыдат навук мог набыць садавіну для дзіцяці, лекі для хворай маці, з'ездзіць, нарэшце, адпачыць у Крым.

Затое сёння ехаць "гандляваць з латкоў" наогул няма куды і падзарабляць амаль няма на чым. Вялікае дасягненне! У Польшчы ўжо ўсё даўно нашмат танней, чым у Беларусі. Наша краіна, відаць, сапраўды павінна ганарыцца такімі ўладамі, якія дамагліся таго, што Беларусь стала амаль самай дарагой краінай Еўропы (што тычыцца цэн на тавары і паслугі), затое амаль самай беднай (што тычыцца зарплат). Радуйцеся, гаспадары поўных латкоў пачатку XXI стагоддзя ў Беларусі! Яны, гэтыя латкі, у вас так і застануцца поўнымі, паколькі ў людзей няма грошай, каб іх спусташаць...

А наконт грашовых укладаў, пан спартсмен, я б наогул лепш памаўчаў. Менавіта вяртанне страчаных укладаў было адным з галоўных пунктаў выбарчай праграмы кандыдата ў прэзідэнты А.Лукашэнкі ў 1994 годзе. Ну, і хто іх вярнуў, тыя ўклады? Толькі напярэдадні дзесяцігоддзя свайго праўлення Лукашэнка выклікаў старшыню Нацбанка П.Пракаповіча і даручыў яму ... *"ускорить внесение предложений по компенсациям населению вкладов, которые были размещены в Сберегательном банке СССР".* Дзіўная хуткасць! П.П.П., шчоўкнуўшы абцасамі, сказаў: "Есть!" Цікава, дзе былы вясковы будаўнік Пракаповіч возьме такія касмічныя грошы? Але, калі задумацца, якая праблема? Друкарскім станком, маўляў, у нас пакуль не Масква кіруе: уключай і друкуй хоць сотні тон гэтых рублёў...

Не забывае адвакат новага рэферэндуму У.Александровіч і Віскулёўскія пагадненні: *"Так уж получилось, что руководство нашей страны тех лет, подписывая печально знаменитый договор в Беловежской пуще, не задумывалось о последствиях. Более того, поступило вопреки воле народа, высказанной на референдуме, когда подавляющее большинство граждан было за сохранение целостности советского государства".*

Зноў крывадушша! Трэба толькі на некалькі хвілін, сп. Александровіч, зазірнуць у бібліятэку альбо пашукаць у Інтэрнеце, каб знайсці, як фармулявалася пытанне на вядомым рэферэндуме пра захаванне СССР 1991 года. "Хітры ліс" Гарбачоў сфармуляваў пытанне надзвычай мудрагеліста. Вось яно: *"Считаете ли Вы необходимым сохранение Союза Советских Социалистических Республик как обновленной федерации равноправных суверенных республик, в которой будут в полной мере гарантироваться права и свободы человека любой национальности?"*

Задумайцеся, колькі адразу пытанняў аб'яднаны ў адным. У мяне чамусьці гарбачоўская фармуліроўка асацыіруецца з наступнай: "Считаете ли Вы необходимым сохранение Солнца в дневное время суток как способа освещения Земли в перерывах между господством на небе Луны?"

Як бачым, ніякага выбару — Саюз ці самастойнасць рэспублік — тая гарбачоўская фармулёўка і блізка не дае. Як ні галасуй, усё роўна выходзіць Саюз — абноўлены ці стары. Як казалі ў школе на ўроках арыфметыкі, "от перемены мест слагаемых сумма не меняется".

Савецкім грамадзянам не растлумачылі, як менавіта будзе абнаўляцца савецкая федэрацыя, якім чынам будзе гарантавацца раўнапраўе рэспублік і якія прапаноўваюцца гарантыі правоў і свабод. Рэферэндум 1991 года па захаванні СССР, як адзначаюць аналітыкі, павінен быў падмяніць Саюзны дагавор і па сутнасці ўводзіў грамадзян у зман: перамога на рэферэндуме дазваляла саюзнаму кіраўніцтву дыктаваць рэспублікам сваю волю, аргументуючы гэта воляй народа. Не выключана, што паспрабуюць увесці ў зман грамадзян Беларусі і арганізатары чарговага плебісцыту...

Далей аўтар "Рэспублікі" ў сваім артыкуле агучвае такую ўжо замшэлую хлусню, што ажно моташна становіцца: *"Появившаяся перспектива союзных отношений с Россией, признание русского языка государственным наравне с белорусским позволили Беларуси сохранить целостность своего народа. Ведь не секрет, многие граждане республики, русские по национальности, что называется, сидели на чемоданах, напуганные пропагандой национализма".*

Дык хто канкрэтна сядзеў на чамаданах? З якога вакзала яны ад'язджалі? Назавіце хаця б некалькі прозвішчаў, сп. Александровіч! Калі не ведаеце, звяжыцеся з Лукашэнкам: калі не памыляюся, толькі ён іх, здаецца, і бачыў...

І вось, нарэшце, дачакаліся... "Голас народа" Александровіч адкрыта пракладвае шлях магчымым чарговым зменам у нашым канстытуцыйным ладзе: *"В 1996 году Президент обратился к народу и действовал в дальнейшем, опираясь на его мнение. Согласно Конституции и Избирательному кодексу Республики Беларусь, Президент имеет право обратиться к гражданам по важнейшим вопросам государственной и общественной жизни, равно как и граждане могут выступить с инициативой созыва референдума. Будет референдум или не будет, но факт его проведения является неотъемлемым конституционным правом белорусского народа и его Президента".*

...Не, не дарэмна ўсё ж такі прадказвалі незалежныя аналітыкі, што ініцыятыва пралангацыі паўнамоцтваў А. Лукашэнкі ў выніку яго магчымага паходу на трэці прэзідэнцкі тэрмін не будзе зыходзіць зверху, а будзе арганізавана знізу. З народных, так бы мовіць, гушчаў. Менавіта яны, "простыя людзі" — пралетарыі і калгаснікі, народныя парламентарыі і адданая ўладам інтэлігенцыя — павінны, відаць, на іх думку, падштурхнуць "незаменнага прэзідэнта" зноў пайсці на выбары. Як кажуць амерыканцы, show must go on! Шоу мусіць працягвацца!

Алесь СІЛІЧ.

P.S. *Цікава, у якіх-такіх сферах беларускага грамадскага жыцця можа знаходзіць сабе працу партыя з назвай "сацыяльна-спартыўная"?*

Народная Воля

9 ЛІПЕНЯ 2004 г.

ЧТО ПРОИСХОДИТ В МИРЕ

Китай готовится к штурму Луны

Китай собирается послать на Луну свою первую экспедицию уже через три года. Об этом заявил глава космического агентства Китая Сунь Лайянь. В интервью корреспонденту Би-Би-Си Сунь Лайянь обрисовал шаги, которые предпримет Китай в осуществлении своей космической программы. Среди них — непилотируемые полеты к Луне с выходом на окололунную орбиту, а затем посадкой на поверхность нашего естественного спутника, а также создание китайской космической станции.

Китай, как заявил Сунь Лайянь, готов сотрудничать с другими странами, в том числе и с США, однако только на равноправной основе. По его словам, Луна представляет первоочередную цель для китайской космонавтики, и первый полет к ней должен состояться еще до начала Олимпийских игр в Пекине в 2008 году.

Западные наблюдатели считают, что Китай уже сейчас располагает достаточно мощной ракетной техникой для того, чтобы запускать лунные аппараты. Однако у него пока не отработана техника возвращения на Землю. В предстоящие годы мы также станем свидетелями новых полетов китайских космонавтов на околоземные орбиты. В них примут участие и женщины.

В Калифорнии самодельный самолет протаранил два дома

Небольшой самодельный самолет врезался в два дома в американском штате Калифорния. В результате столкновения пилот самолета погиб. Погибший пилот Росс Андерсон был опознан его друзьями и соседями. Они рассказали, что Андерсон несколько лет собирал этот самолет в своем гараже, а зарегистрировав в прошлом году, летал на нем к месту работы в городе Чино. "Он собрал самолет по собственному проекту и очень этим гордился, — рассказал сосед Андерсона Фрэнк Лион, — каждый винтик был произведением искусства".

Самолет вылетел из аэропорта города Торранс, уже через 15 минут после взлета с ним была потеряна связь. Вскоре он разбился в округе Орандж, расположенном примерно в 40 километрах к югу от Лос-Анджелеса. При падении самолет врезался в два жилых дома и взорвался. В домах начался пожар, который вскоре удалось потушить. Двое жителей одного из домов получили незначительные ранения и были госпитализированы.

В Эстонии сошел с рельсов поезд Москва—Таллинн

В Эстонии на железнодорожном переезде Аувере на северо-востоке страны пассажирский поезд Москва—Таллинн столкнулся с грузовиком, перевозящим топливо. Как сообщили "Интерфаксу" в спасательном департаменте Эстонии, погибла женщина, находившаяся в кабине грузовика. Водитель доставлен с тяжелыми травмами в больницу. По данным департамента, локомотив сошел с рельсов и опрокинулся набок. С рельсов сошли также три вагона с пассажирами, но они остались стоять на колесах. В поезде находились 129 пассажиров, некоторым из них понадобилась на месте медицинская помощь.

Находившееся в топливоперевозчике горючее не взорвалось. Течь из грузового бака устранена.

Ford отзывает более 170 тысяч автомобилей

Ford отзывает более 170 тысяч автомобилей, выпущенных в 2003 и 2004 годах, из-за различных дефектов. В частности, компания отозвала 92 тысяч пикапов Super Duty и внедорожников Excursion из-за проблем с заземлением аккумуляторов. Однако, по словам пресс-секретаря Ford, самая большая проблема, которая может возникнуть из-за этого дефекта — это возникновение тления. Всего было зафиксировано 35 таких инцидентов, однако никаких несчастных случаев в связи с этим не произошло.

Также Ford отзывает 25,8 тысяч автомобилей Taurus, Thunderbird и Mercury Sable из-за дефектов сварки передних сидений. По словам пресс-секретаря, из-за этого дефекта сиденья могут перестать регулироваться и начать скрипеть и трещать.

Бен Ладен угрожает Италии

"Аль-Кайеда" угрожает терактами европейским странам, в том числе Италии, если до 15 июля они не выведут свой воинский контингент из Ирака. Такие угрозы содержатся в послании, которое было опубликовано на одном из исламистских сайтов. Текст письма написан на итальянском языке с большим количеством ошибок. Утверждается, что автором послания является Усама бен Ладен, который попросил перевести текст на итальянский язык.

"Политика председателя Сильвио Берлускони вызывает у правоверных ненависть. Географическое положение вашей страны делает ее удобной целью для следующего нападения. Вспомните, как это случилось с вашими соседями (Испанией. — **Прим.ред.**)", — говорится в послании. В том случае, если до 15 июля военнослужащие европейских стран покинут Ирак и не будут "совершать нападения на мусульман", "Аль-Кайеда" обещает заключить перемирие.

Мемуары Билла Клинтона бьют рекорды продаж в США

Мемуары бывшего президента США Билла Клинтона стали бестселлером в США. Издатель книги вынужден уже второй раз допечатывать тираж. В первый день продаж, 22 июня, было куплено 400 000 экземпляров "Моей жизни". По словам издателей, это рекорд для литературы такого жанра. В настоящее время продано уже более миллиона экземпляров. Стремясь насытить рынок, издатели отпечатали в общей сложности 2,6 миллиона экземпляров. Гонорар Клинтона составил, по непроверенной информации, десять миллионов долларов.

Тираж книги Клинтона опередил тираж мемуаров его супруги, сенатора от штата Нью-Йорк Хиллари Клинтон. Вышедшая в прошлом году книга "Живая история" была отпечатана в количестве 2,3 миллиона экземпляров.

Японцы раздеваются для борьбы с глобальным потеплением

Япония объявила о начале нового этапа борьбы с глобальным потеплением. Чтобы не использовать кондиционеры, усугубляющие парниковый эффект, министры, руководители корпораций и офисные служащие в жаркие дни перестанут носить пиджаки. Для традиционной Японии этот шаг сродни революции. Температура воздуха в Японии летом достигает 30 градусов, и находиться в помещении, не пользуясь кондиционерами, почти невозможно, при том, что японский этикет предусматривает обязательное ношение пиджака. Члены Кабинета министров решили собственным примером показать гражданам, как можно действенно бороться с парниковым эффектом — достаточно отказаться от кондиционеров и снять пиджаки. По мнению министров, это позволит сократить к 2012 году выбросы в атмосферу парниковых газов на 6 процентов по сравнению с началом 90-х годов. К настоящему времени уровень выбросов в атмосферу несколько выше, чем в 90-х годах, что и подтолкнуло министров к столь неожиданным мерам.

Впрочем, общества по защите окружающей среды вовсе не питают иллюзий относительно эффективности принятых мер. По словам представителя Greenpeace Japan, стране нужны не единичные мероприятия, а целый комплекс более радикальных шагов. "Политикам надлежит заняться законодательством, прежде чем снимать пиджаки", — заявил он.

ЕС пока не приглашает Украину

В Брюсселе проходит ежегодная встреча в верхах между ЕС и Украиной. Этот саммит проходит за три месяца до президентских выборов на Украине, которые ЕС рассматривает как проверку готовности страны соответствовать европейским стандартам законности, демократичности и свободы слова. Дипломаты Евросоюза вполне откровенны относительно того, что предложение ЕС сотрудничать с Украиной не содержит того, что она ждет — то есть прямого или косвенного предположения, что в итоге Украина будет вознаграждена статусом кандидата на членство в союзе.

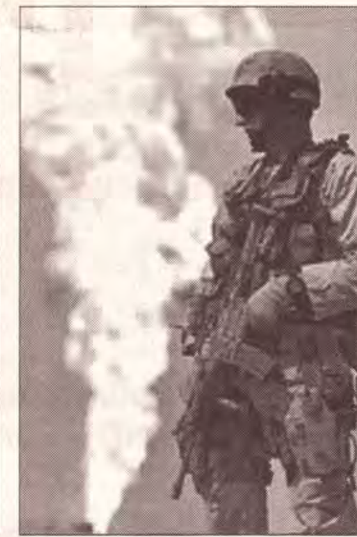
По словам дипломатов, в этом процессе нет автоматизма. Если Украина подпишет то, что ей сейчас предлагают — так называемое соглашение о политике европейского соседства — это, возможно, поможет вернуться к вопросу о членстве в течение десятилетия, но никаких гарантий это подписание не дает. Можно рассматривать это как закрытие Евросоюзом дверей для Украины, но при этом ЕС не выбрасывает ключ. ЕС советует Киеву позаботиться о политических и экономических реформах и сосредоточиться на делах, а не на словах.

В этом плане решающее значение имеют президентские выборы, которые пройдут в октябре. Брюссель собирается не просто следить за их ходом с расстояния, а прислать своих наблюдателей.

Фотовзгляд: Ирак без цензуры

Разбомбившего канадцев пилота оштрафовали на 5672 доллара

Пилот истребителя, который в 2002 году ошибочно сбросил бомбу на расположение канадских войск в Афганистане, был приговорен к штрафу в 5672 долларов, сообщает сайт газеты "Вашингтон Пост". Майор Гарри Шмидт был признан виновным в четырех случаях преступной халатности. Кроме штрафа, он также будет вынужден подать в отставку. Уголовные обвинения с пилота сняты. В обвинительном заключении говорится, что Шмидт, расстреляв цель, воспользовался директивой о самозащите, вместо того, чтобы поставить в известность командование о своих намерениях.

Адвокаты Шмидта заявили, что их клиент недоволен решением военного суда. "Вместо того, чтобы признать серьезные ошибки командования ВВС во время операции в Афганистане, суд переложил вину на майора Шмидта", говорится в заявлении адвокатов пилота. Защита утверждала, что пилоты не были поставлены командованием в известность о том, что в районе находятся канадские военнослужащие.

18 апреля 2002 года в результате сбрасывания 227-килограммовой бомбы четыре канадских военнослужащих погибли и еще восемь получили ранения. Инцидент в районе Кандагара вызвал широкий резонанс среди американских военных. Многие из них считают, что судебный процесс в отношении Шмидта и Умбаха инициирован ради умиротворения канадских властей.

Ирак принял жесткий закон о безопасности

Глава временного правительства Ирака Айад Алави подписал закон, который позволит ему вводить чрезвычайные меры для обеспечения безопасности. В соответствии с новым законом правительство сможет вводить комендантский час, создавать контрольно-пропускные пункты и задерживать подозрительных лиц. Однако эти меры могут быть введены на ограниченное время — не более 60 дней — и только в некоторых частях страны. Кроме того, введение мер должно быть одобрены Кабинетом министров и президентом.

По мнению обозревателей, подписанный премьер-министром и президентом документ предоставит новым иракским властям законодательную базу для борьбы с повстанцами. "Этот закон будет применяться там и тогда, когда это будет нужно", — сказал Алави в интервью газете "Нью-Йорк таймс".

Представитель Министерства внутренних дел заявил Би-Би-Си, что во время выработки закона были проведены широкие консультации для того, чтобы избежать нарушений прав человека. Министр по правам человека подчеркнул, что за соблюдением закона будет вестись пристальное наблюдение. Он также сообщил, что ордеры на арест должны выдаваться иракским судьей.

ВЯРТАЮЧЫСЯ ДА НАДРУКАВАНАГА

Паедзем у Германію

Так называліся артыкулы, змешчаныя ў нашай газеце 4, 11 і 12 лютага гэтага года, у якіх расказвалася аб праблемах іміграцыі ў Германію, даваліся адказы на пытанні чытачоў па гэтай тэме. Як і чакалася, яны выклікалі рэзананс і новыя пытанні. Нашых грамадзян найперш цікавяць змены ў іміграцыйным заканадаўстве ФРГ. Вядома, што апошнія гады ў Германіі ішлі вострыя дэбаты аб новым законе аб іміграцыі. А на пачатку ліпеня бундэстаг, нарэшце, прыняў яго. Дык што ж новага ў ім?

Зазначу, што вострыя дыскусіі аб гэтым Законе цягнуліся тры апошнія гады. За імі ўважліва сачылі не толькі грамадзяне Германіі, але і патэнцыяльныя імігранты з іншых краін. 25 мая гэтага года ў Берліне адбыўся рашаючы раунд перамоў урадаўцаў з апазіцыяй і быў выпрацаваны прымальны праект закона, які прыняты нямецкім парламентам. Цяпер ён павінен быць зацверджаны палатай зямель федэральнага парламента і падпісаны прэзідэнтам.

Што ж чакае цяпер тых, хто "навастрыў лыжы" ў Германію?

Па новым законе высокакваліфікаваныя імігранты змогуць жыць і працаваць у ФРГ неабмежаваны час. Краіне патрэбны класныя інжынеры і вучоныя. Новае заканадаўства павінна забяспечыць ім выхад на нямецкі рынак працы. Замежныя студэнты пасля заканчэння нямецкай навучальнай установы ўжо могуць не пакідаць адразу краіну, а застацца тут і працаваць на дабрабыт Германіі. У цэлым, аднак, доступ імігрантаў на мясцовы рынак працы застаецца абмежаваным. Дазвол на адкрыццё ўласнай справы будзе выдавацца з улікам "унутраных інтарэсаў краіны".

Затое больш надзейным стане статус знаходжання ў ФРГ бежанцаў, якія падвяргаліся на Радзіме ганенням з боку розных структур альбо за сваю нетрадыцыйную сексуальную арыентацыю. У бліжэйшыя тры гады федэральны ўрад аплаціць дзесяткі семінараў у год, на якіх імігранты будуць вывучаць нямецкую мову і асаблівасці жыцця ў краіне.

Адначасова значна пашыраюцца магчымасці па дэпартацыі з Германіі непажаданых іншаземцаў. Найперш тых, каго западозрылі ў сувязі з тэрарыстамі, а таксама тых, хто прапаведуе ідэі расавай ці рэлігійнай нецярплівасці. Апеляцыю на рашэнне аб дэпартацыі цяпер можна будзе падаць толькі ў адну судовую інстанцыю — у вышэйшы адміністрацыйны суд, вердыкт якога канчатковы.

Перш чым выдаць дазвол на знаходжанне ў краіне, асоба прасіцеля будзе правярацца па картатэцы Федэральнага ведамства па ахове канстытуцыі. Прэтэндэнты на статус грамадзяніна Германіі павінны будуць паведамляць аб прыцягненні да суда, калі такое было.

Словам, новы Закон адчыняе дзверы для тых спецыялістаў, у якіх краіна мае патрэбу і адначасова больш шчыльна зачыняе іх для так званых "непажаданых іншаземцаў".

Тым часам у краіне рыхтуецца дапаможнік для імігрантаў. У бліжэйшы час тым, хто прыбывае ў ФРГ на пастаяннае ці часовае пражыванне, будзе выдавацца гэтая кніга, якая дапаможа навічкам лепш зарыентавацца пры вырашэнні розных праблем, якія непазбежна ўзнікнуць перад кожным. Дапаможнік, вядома ж, на мове іміграната. У ім будзе расказана, куды варта звяртацца па тым ці іншым пытанні, як правільна аформіць запыт ці іншую дзелавую паперу, дадзены адрасы курсаў. На 220 старонках кнігі можна адшукаць расказы аб палітыцы і праве Германіі, сістэме сацыяльнага забеспячэння, прапановах аб правядзенні вольнага часу і г.д. Асаблівае месца адведзена адказам на найбольш актуальныя пытанні імігрантаў па праблемах быту. Напрыклад, на такія, як: "Дзе можна здаць бутэлькі, іншы пусты посуд? Як правільна карыстацца цялежкай у магазіне? Як правільна сартыраваць смецце? Дзе навучыцца карыстацца мабільным тэлефонам?.." Даюцца шматлікія парады, найперш такія, што ў краіне на любую сустрэчу трэба прыходзіць без спазненняў, дакладна ў вызначаны час...

Такім чынам Германія, па выказванні палітыкаў і журналістаў, становіцца больш "сучаснай іміграцыйнай краінай".

Іван МАКАЛОВІЧ.

ДУХОЎНЫ СКАРБ

Энцыклапедыя «Народнай волі», выпуск №81

Альфрэд Ромер

Паядноўваў зямное і вечнае

Жыццё яго не песціла змалку (нарадзіўся 16 красавіка 1832 года ў Вільні), хоць, здавалася, адкуль тым нягодам узяцца. Быў жа прадстаўніком шляхецкага роду, што меў нямецкае паходжанне і карані якога пачыналіся ў XV стагоддзі. Асабліва скардзіцца Ромерам на жыццё не даводзілася, дый яны, трэба сказаць, стараліся жыць так, каб людзям нясорамна было ў вочы глядзець. Аднак імкненне да сумленнасці, незалежнасці ў паводзінах не ўсім падабалася. На гэтай глебе і з уладамі непаразуменні ўзнікалі. А чаго гэта каштуе, калі трапляеш да іх у няміласць, добра зведаў Альфрэдаў бацька.

Эдвард Ян Ромер быў літаратарам, перакладчыкам, мастаком-аматарам і ніколі не стаяў у баку ад грамадскага жыцця, а ў час паўстання 1830—1831 гадоў з'яўляўся членам Віленскага паўстанцкага камітэта. Быў арыштаваны ў 1833-м і прыгавораны да пажыццёвай ссылкі ў Волагду. Праўда, праз год атрымаў дазвол вярнуцца ў Вільню. Але ў ліпені 1838 года зноў быў арыштаваны, гэтым разам па справе Шымона Канарскага. А што з'яўляўся далёка не шараговым супраціўнікам царскага рэжыму, сведчыць самы суровы прысуд. І ўсё ж, бадай, быў анёл, які пастаянна клапаціўся пра яго. Смяротнае пакаранне замянілі новай ссылкай у Волагду.

Чалавек высокаадукаваны (скончыў Віленскі універсітэт) і захоплены літаратурай, мастацтвам (браў урокі жывапісу ў Яна Рустэма), Эдвард Ян Ромер дбаў аб тым, каб яго сын, які рана праявіў задаткі да малявання, змог атрымаць у гэтым накірунку належную падрыхтоўку. Дома стварыў штосьці накшталт жывапіснай акадэміі. У якасці выкладчыка выбар спыніў на жывапісцы і педагогу Кануту Русецкаму.

Канут Іванавіч быў задаволены, што ягоны вучань апраўдвае самыя лепшыя спадзяванні, многае схоплівае на ляту. Толькі і ў самога настаўніка, а тым больш ў ягонага вучня было цяжка на душы ад усведамлення таго, што Эдвард Ян не можа парадавацца поспехам, бо знаходзіўся ў выгнанні. Альфрэду ж станавілася балюча яшчэ і па іншай прычыне: памерла маці, і ён з братам Яўгенам выхоўваўся ў свайго дзядзькі Міхала Юзафа Ромера. Найбольш перажываў Альфрэд, як больш эмацыянальны, а значыць, і лёгкаранімы. Пачуццё адзіноты для яго нават у дзядзькавым доме было настолькі моцным, што ў 1850 годзе вырашыў развітацца з Вільняй і падацца ў Волагду, каб знаходзіцца поруч з бацькам.

Праз два гады тэрмін ссылкі ў бацькі скончыўся, і ён разам з сынам вярнуўся на радзіму, дзе, праўда, апынуўся пад наглядам паліцыі. Альфрэд жыў у Вільні, а потым перабраўся ў маёнтак Крэўна (цяпер Уценскі павет Літвы), займаўся гаспадаркай, занатоўваў архітэктурныя помнікі даўніны, рабіў замалёўкі мясцовага побыту, адсылаючы пасля графічныя аркушы ў Варшаву, Кракаў і, вядома ж, у Вільню, супрацоўнічаючы з ілюстраванымі часопісамі "Wisla" і "Tygodnik ilustrowany".

Калі ж пачалося паўстанне пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага, пакінуў свой маёнтак і пайшоў у лес. Пасля паражэння пад следствам праходзіў разам з групай курляндскіх шляхціцаў, якіх абвінавачвалі ў прыхільнасці да паўстання. Знаходзячыся ў Дынабургскай крэпасці (цяпер горад Даўгапілс у Латвіі), не толькі не падаў духам, а і шмат маляваў.

Паступова нарадзіўся свайго роду альбом-дзённік з 43 аркушаў. Магчыма, іх было і больш, але менавіта ў такім выглядзе гэты унікальны мастацкі помнік быў перададзены ў 1945 годзе дачкой Альфрэда Эдвардавіча Геленай Ромер-Ахянкоўскай, якая тады жыла ў Вільні, у Нацыянальны музей у Варшаве, дзе ён і захоўваецца па сённяшні дзень. Датуецца гэты дзённік 1867 годам.

Адкрываецца альбом застаўкай з выявай анёла, які трымае скрутак. "Разгортваецца" гэты скрутак, і няспешна ўзнаўляе тое, што Альфрэд Эдвардавіч перажыў, чаму быў сведкам, што назаўсёды засталося ў ягонай памяці. Адлюстраваны турэмныя казематы, іх інтэр'еры, але асноўнае месца займаюць партрэты тых, з кім ён дзяліў нявольніцкія будні.

Цалкам верагодна, што дзённік ствараўся на працягу ўсяго часу, звязанага са зняволеннем, таму і ўвайшлі ў яго малюнкі, выкананыя алоўкам, акварэллю, вугалем, пастэллю ў розныя гады, а завяршаюць яго ўклейкі асобных турэмных дакументаў, а таксама карта Кастрамской губерні і схема астрога, што знаходзіўся ў Волагдзе, дзе адбываў пакаранне бацька Альфрэда Эдвардавіча. Апроч таго змешчаны фотаздымкі некаторых ўжытковых рэчаў, зробленых з дрэва, абразка Божай Маці.

У рэшце рэшт быў выпушчаны пад залог. Аднак аб спакойным жыцці заставалася толькі марыць, бо ў маёнтку, з якім яго столькі звязвала, жыць далей не мог, а мусіў, паводле загаду ўладаў, Крэўна прымусова прадаць. Праўда, гэта палепшыла матэрыяльнае становішча, таму ў 1869 годзе падаўся за мяжу, каб удасканаліць сваё прафесіянальнае майстэрства.

Спачатку браў урокі ў Парыжы, а потым пераехаў у Мюнхен, паступіў у Акадэмію мастацтваў, дзе вучыўся да 1874 года, шмат малюючы з натуры. Спрабаваў свае сілы ў розных жанрах графікі і жывапісу, дасягаючы немалога поспеху і знаходзячы сваіх прыхільнікаў. Іншы б, прымаючы гэта пад увагу, магчыма б і застаўся ў тым жа Мюнхене надалей, ды жыццё на чужыне Альфрэда Эдвардавіча не прываблівала. А яшчэ цягнула на радзіму таму, што перад паездкай за мяжу паспеў пазнаёміцца з маладой гаспадыняй маёнтка Каралінава Вандай Сулістроўскай, якая захаплялася жывапісам.

Альфрэд Ромер. Партрэт Людвіга Міхалоўскага. 1886 г.

Ромер ажаніўся з Сулістроўскай і пасяліўся ў Каралінаве, дзе і знаходзіўся да самай сваёй смерці, якая напаткала Альфрэда Эдвардавіча 24 студзеня 1897 года. Вядома, часам адлучаўся з маёнтка, наведваўся ў гарады, дзе ў яго засталіся сябры, а з 1884 года па 1893-ці жыў у Кракаве, але Каралінава па-ранейшаму цягнула да сябе, бо менавіта там быў яго дом, жылі жонка, родзічы, з'явіліся новыя знаёмыя.

Гэтыя людзі прыцягвалі яго і як тыпажы, калі браўся за напісанне сваіх чарговых твораў, а ў Каралінаве яму працавалася вельмі плённа. Часта рабіў і замалёўкі непасрэдна з вясковага побыту, занатоўваючы воблікі тых, каго добра ведаў, але часцей ствараў абагульненыя індывідуальныя ці калектыўныя партрэты, даючы свабоду палёту творчай думцы, пераходзячы да абагульненняў, калі рысы асобных канкрэтных людзей, кладучыся адна на адну, стваралі выявы тыповых прадстаўнікоў вёскі.

Гэта аднак не значыць, што ў сваёй творчасці быў толькі прывязаны да Каралінава і навакольных населеных пунктаў. Як і нельга сказаць, што яго цікавіла толькі тое, што дазваляла паказаць вясковае жыццё ў яго, так сказаць, пазітыўным успрыманні. Любячы свой народ, захапляючыся яго жыццястойкасцю, Альфрэд Эдвардавіч не мог не бачыць, што палітыка царскага ўрада накіравана на падаўленне любога праяўлення нацыянальнай адметнасці, а немагчымасць простаму люду вучыцца, тое гаротнае становішча, у якім ён апынуўся, часам прыводзяць да маральнай дэградацыі асобы, да праяўлення ўсяго нізкага, а нярэдка і пачварнага ў сваёй сутнасці, што несумяшчальна з высокімі маральнымі нормамі і крытэрыямі.

Ад усведамлення гэтага становілася не сабе, хацелася выкрываць зло ў самых розных яго праявах, не баючыся, што могуць з'явіцца ахвочыя папракнуць, што скіроўвае творчасць на тое, пра што, як некаторым падавалася, у тым ліку і ў мастакоўскім асяродку, лепей прамаўчаць.

Таму і нарадзіліся ў яго такія творы, як "Бойка мужыкоў", "Згвалтаванне дзяўчыны". Ярка выражаная сацыяльная скіраванасць іх — сведчанне выразнай грамадзянскай пазіцыі Ромера, ягонага непрымання ўсяго таго, што падаўляе чалавека ў чалавеку, спустошвае яго душу, забірае нават самыя малыя радасці, падараваныя яму жыццём.

У Каралінаве з'явіліся і асобныя работы, у якіх Альфрэд Эдвардавіч паўстае чалавекам, здатным на ўсмешку, гумар. Але ў гумарыстычных творах ішоў не столькі ад таго, што мела месца ў сапраўднасці, а нібыта мадэліраваў сітуацыі, перадаючы тое, што магло быць. Народжанае фантазіяй не надта адыходзіла ад рэальнага, дый творы былі не што іншае, як сяброўскія шаржы. Хіба што больш сюжэтна разгорнутыя, з алегарычнымі вобразамі, як, напрыклад, "Конь брыкаецца на мастака з блакнотам", "На ўлонні прыроды! ... Б. Лапацінскі А. Ромер", "Кабета запіхвае ў коўш для бруднай бялізны свавольных амураў", "Мастак Антоній Р. ідзе ў Акадэмію ў суправаджэнні сабак і варон".

Ствараючы жывапісныя партрэты сваіх сучаснікаў, Ромер карыстаўся рознай тэхнікай. Яны напісаны алеем, акварэллю, пастэллю. Некаторыя з'явіліся ў Каралінаве, іншыя — падчас жыцця ў Кракаве, а разам узятыя ствараюць цэлую галерэю людзей, якія мастаку былі чымсьці блізкія. Не прамінуў Альфрэд Эдвардавіч увасобіць і сваякоў.

"Партрэт жонкі М. Ромера" — гэта выява маладой жанчыны, пададзеная ў фас. У ёй усё запыняе ўвагу: і высокая прычоска, і надзіва ўважлівыя шэрыя вочы, але асабліва — просты беларускі сарафан, што сведчыць аб цесных сувязях, якія лучаць яе з роднай зямлёй, з простым народам.

І наколькі кантрастна ў супастаўленні з гэтай работай успрымаецца "Партрэт паўстанца 1863 года", выкананы ў тэхніцы "сухой іголкі". Вядомы беларускі мастацтвазнаўца Леанід Дробаў, які некалі і вярнуў імя Ромера з небыцця, упісаўшы яго творчасць у канктэкст гісторыі беларускага выяўленчага мастацтва, засведчыў, што "гэта — партрэт-біяграфія".

Даследчык, праўда, не ўдакладніў, што меў на ўвазе, даючы падобнае азначэнне. Але, відавочна і тое, што ўжо немалады беларускі шляхціц, адлюстраваны на партрэце, вобраз збіральны. Хутчэй за ўсё Ромер пісаў яго з канкрэтнага чалавека, але перад ягоным позіркам паўставалі і дзесяткі воблікаў тых, з кім некалі знаходзіўся ў турме. Толькі не маладымі яны выглядалі пры гэтым, а пастарэлымі.

Альфрэд Эдвардавіч нібы прымерваўся і да сябе самога, спрабаваў глянуць на сябе збоку. Аднак не дзеля таго, каб дакладна схапіць пэўныя ўласныя рысы. Ставілася іншая мэта: спасцігуць унутраны стан учарашніх барацьбітоў з царызмам, тое, што вызначала іх калісьці і з чым лепшыя з лепшых не развіталіся на працягу ўсяго жыцця.

Паварот галавы паўстанца — быццам увачавідкі бачыш, наколькі ён рэзкі; вусны сціснутыя — да таго моцна, што, здаецца, яшчэ імгненне — і пачуеш скрыгатанне зубоў... Гэта і сведчыць аб тым, што колішні паўстанец па-ранейшаму застаўся гордым і нават на схіле свайго веку не згубіў пачуцця годнасці, упэўненасці ў той справе, дзеля якой у маладосці добраахвотна падвергнуў сябе суровым выпрабаванням. Была б магчымасць, ён і цяпер пайшоў бы бараніць праўду, змагацца за вызваленне сваёй Айчыны ад царскага прыгнёту.

Адметныя пастэльныя і акварэльныя выявы сучаснікаў мастака: "Партрэт Уладзіслава Лушчкевіча", "Партрэт Мейштовіча", "Партрэт Заячкоўскага", "Партрэт жывапісца Швайніцкага", а таксама аўтапартрэты — адзін таго перыяду, калі яго аўтару было гадоў сорак, другі — больш позняга часу. Мастацтвазнаўца Уладзімір Рынкевіч схільны меркаваць, што "ўвогуле партрэтныя творы (*графічныя.* — **Аўт.**) А.Ромера, без дэталёвай надакучлівасці, скупымі графічнымі сродкамі ствараюць вобразы, у якіх акумулююцца тыповыя рысы прадстаўніка інтэлігенцыі XIX ст. — інтэлектуала, мысляра, творцы".

Рынкевіч першым уважліва прааналізаваў графіку Ромера, адзначыўшы, што "да 1-й сусветнай вайны захоўвалася больш за 200 малюнкаў і акварэляў, альбомы, шматлікія папкі з замалёўкамі, асобныя графічныя аркушы, выкананыя ў тэхніцы літаграфіі, афорта, дрэварыта. У Кракаве была арганізавана прыжыццёвая выстава графічных прац мастака", але да сённяшняга дня дайшла толькі невялікая частка яго графікі (у асноўным зберагаецца ў нацыянальных музеях у Варшаве і Кракаве).

І гэтым талент Альфрэда Эдвардавіча не абмяжоўваўся. Народжаны, узгадаваны сярод віленскіх муроў і на віленскім друку, ён шчодра расквітнеў, калі мастак апынуўся на ўлонні беларускай прыроды. У Каралінаве Ромер па-сапраўднаму зацікавіўся народна-прыкладным мастацтвам і актыўна пачаў даследаваць ягоную гісторыю. Нават падрыхтаваў навуковую публікацыю аб знакамітых слуцкіх паясах, якая і сёння ўяўляе сабой цікавасць.

Звярнуўшы ўвагу на вырабы беларускіх сталяроў і ганчароў, і сам захацеў паспрабаваць свае творчыя сілы ў гэтым накірунку. І не беспаспяхова. Размалёўваючы посуд, дабіваўся арыгінальнасці і непаўторнасці малюнка. Распрацоўваючы праекты мэблі, хутка знайшоў сваіх заказчыкаў, якія ведалі сапраўдную цану таму, што робіцца ў адзінкавых асобніках. А вазкі, сані атрымліваліся настолькі прыгожымі, зграбнымі, што ніхто ў наваколлі не мог зрабіць такіх.

Прывабілі Альфрэда Эдвардавіча і старадрукі, а таму, калі бачыў іх у некаторых памешчыкаў, упрошваў гаспадароў прадаць. Ды не сабе пакідаў, а перасылаў набытае ў музеі Львова, Кракава. Гэтаксама рабіў і тады, калі ўдавалася штосьці прыдбаць з твораў народнага мастацтва.

А пра Ромера ў культурных цэнтрах добра ведалі і памяталі, таму ахвотна прымалі ў розныя грамадскія таварыствы. Дый сам Альфрэд Эдвардавіч ніколі не адчуваў сябе правінцыялам. Няхай і не надоўга, за выключэннем пражывання ў Кракаве, адлучаўся з Каралінава, аднак у творчым асяроддзі паводзіў сябе ўпэўнена, пры гэтым праяўляў кіпучую дзейнасць. Быў стваральнікам клубаў жывапісцаў і скульптараў, з'яўляўся членам дырэкцыі мастацтва Нацыянальнага музея ў Кракаве, уваходзіў у склад журы конкурсу на распрацоўку помніка Адаму Міцкевічу.

І з усё большым жаданнем, што пераходзіла ў апантанасць, распісваў касцёлы і храмы. Нібыта прадчуваў, што многае са зробленага ім бяссследна знікне, а гэтае харасгво, паяднанае з вечнасцю, застанецца. Дый, бадай, і спадзяваўся, што быць таго не можа, каб пра яго не ўспомнілі.

Нарэшце, гэтага часу дачакаўся.

Хоць, на жаль, пакуль невядома, дзе пахаваны сам мастак, аднак магіла яго жонкі адшукана і на ёй ўстаноўлены помнік. Імя Ромера прысвоена мастацкай школе ў Паставах. Не прайшло незаўважаным 120-годдзе з дня нараджэння Альфрэда Эдвардавіча. У Мінску ладзілася ў гонар яго вечарына, а студэнты, будучыя мастакі, ездзілі на пленэр па мясцінах, звязаных з ягоным жыццём. Дэпартамент жа па ахове гісторыка культурнай спадчыны Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь прыняў пад увагу захады краязнаўцаў Пастаўшчыны і падтрымаў прапанову Віцебскага аблвыканкама аб наданні статусу помніка культуры сядзібе Ромера ў вёсцы Каралінава.

Міхась ЯНОВІЧ.

Пра Альфрэда Ромера можна прачытаць:

Дробов Л. Живопись Белоруссии XIX — начала XX в. Мн., 1974.

Рынкевіч У. Графіка Альфрэда Ромера. "Роднае слова", 2002, № 3.

Беспрытульны шэдэўр

Калі б мне давялося складаць кароткую энцыклапедыю выяўленчага мастацтва XX стагоддзя, куды мусіць трапіць толькі самае-самае, толькі творы, чыя мастацкая вартасць і гістарычная каштоўнасць відавочныя і абсалютна бясспрэчныя, дык, свядома забыўшыся на свой беларускі патрыятызм і натуральнае жаданне ўціснуць у сусветную эліту як мага болей "сваіх", я ўключыў бы ад сваёй краіны ў гэты віртуальны збор толькі тры творы — карціну Міхаіла Савіцкага "Партызанская мадонна", ілюстрацыі Арлена Кашкурэвіча да "Фауста" Гётэ і "Габелен стагоддзя" Аляксандра Кішчанкі.

З моманту першага з'яўлення на людзі твор мастацтва пачынае жыць уласным жыццём, сваім лёсам. У сувязі з гэтым можна сказаць, што лёс памянёных карціны Савіцкага і графічных аркушаў Кашкурэвіча на дадзены момант складваецца ўдала. "Партызанская мадонна" — у зборы славутай Траццякоўкі, ілюстрацыі да "Фауста" — у нашым Нацыянальным мастацкім музеі. А вось стан і лёс самага вялікага ў свеце габелена не атрымліваецца назваць пэўным.

Фактычна гэты твор, які падвёў у беларускім і еўрапейскім мастацтве рысу пад XX стагоддзем, знаходзіцца па-за культурніцкім жыццём краіны, па-за грамадскай свядомасцю, — а значыць, у поўным сэнсе нібыта не існуе. Калі-нікалі ён з'яўляецца на дзень-два ў павільёне "Белэкспа" на праспекце Машэрава (гэта адзінае памяшканне ў краіне, дзе яго можна вывесіць), а потым зноў у чаканні лепшага часу перапатрагаецца ў скрутак.

Вось і зараз, 3 і 4 ліпеня, "Габелен веку" можна было пабачыць па названым адрасе. У дзень прэзентацыі там яшчэ сабраўся сякі-такі народ, у асноўным — людзі творчай інтэлігенцыі, якія памятаюць і шануюць Аляксандра Міхайлавіча Кішчанку, але назаўтра зала па сутнасці была пустая. Мала знайшлося ахвочых выбірацца з цэнтра горада, дзе іграла музыка, у такую далячынь. Выдатная культурніцкая падзея аказалася на перыферыі шумнага дзяржаўнага свята.

"Габелен стагоддзя" мае статус дзяржаўнай каштоўнасці. Але на справе клопат пра захаванне унікальнага твора ляжыць выключна на плячах удавы мастака. Гэта дзякуючы ёй грамадства і дзяржава яшчэ не забыліся пра творчы подзвіг Аляксандра Кішчанкі. Пакуль мастак жыў, былі размовы пра пабудову спецыяльнага павільёна, дзе габелен мог бы пастаянна экспанавацца. Выказваліся меркаванні аб магчымасці размяшчэння яго ў адным з будынкаў грамадскага прызначэння, што планавалі пабудаваць альбо рэканструяваць у бліжэйшыя гады. Можа, габелену знойдзецца месца ў Музеі сучаснага мастацтва? Але ж да яго будаўніцтва прыступяць яшчэ не хутка. Не раней, чым давядуць да ладу новы гмах Нацыянальнай бібліятэкі, дабудуюць Нацыянальны мастацкі музей і капітальна адрамантуюць будынак мінскай Оперы.

Аляксандр Кішчанка рабіў свой "Габелен стагоддзя", як іншыя пішуць тэстамент. У ім ён распавядаў пра сваё разуменне мастацкай формы і сацыяльнай гармоніі; пра тое, што натхняла яго як мастака і хвалявала як грамадзяніна; пра надзённае і вечнае. Вялікі мастак быў адкрытым і палітычным чалавекам. Таму сёння, праз дзесяць год з моманту стварэння габелена, ягоная версія XX стагоддзя падаецца даволі наіўнай. Але мастацкая інтуіцыя ніколі не здраджвала творцу. Каштоўнасць гэтага твора — у ягонай суб'ектыўнасці. Шкада, што "Габелен стагоддзя" рэдка з'ўляецца на людзі.

Пётра ВАСІЛЕЎСКІ.
Фота photo.bymedia.net

Футбольны рэйтынг. Дзе мы?

У новым штомесячным рэйтынг-лісце нацыянальных зборных, распаўсюджаным Міжнароднай федэрацыяй футбола (ФІФА), Беларусь паднялася з 86-га на 85-е месца, а колькасць набраных ёю ачкоў павялічылася з 502 да 507. Суседзямі Беларусі ў гэтым рэйтынгу з'яўляюцца Сірыя (508 ачкоў) і Аўстрыя (502).

Вось як выглядае дзесятка лідэраў:

1.Бразілія — 835
2.Францыя — 813
3.Іспанія — 792
4.Чэхія — 762
5.Галандыя — 748
6.Мексіка — 743
7.ЗША — 735
8.Англія — 733
9.Італія — 729
10.Турцыя — 723

Новы чэмпіён Еўропы Грэцыя перамясцілася з 35-й на 14-ю пазіцыю (710 ачкоў супраць 627).

Рэйтынг супернікаў зборнай Беларусі па 5-й адборачнай групе чэмпіянату свету 2006 года (выключаючы вышэйназваную Італію):

38.Нарвегія — 613
42.Славенія — 598
59.Шатландыя — 545
111. Малдова — 426

Зборныя краін былога СССР (выключаючы вышэйназваную Малдову) размясціліся ў такім парадку:

26.Расія — 655 (645)
53.Латвія — 555 (551)
77.Украіна — 515 (523)
80.Узбекістан — 513
82.Эстонія — 512
93.Туркменістан — 481
105.Грузія — 437
115.Літва — 414
118.Арменія — 407
119.Азербайджан — 401
136.Таджыкістан — 344
144.Казахстан — 313
156.Кіргізія — 263

Усяго ў рэйтынг-ліст уключана 205 нацыянальных зборных.

Дзмітрый УЛАСАЎ.

Не ўпусціце шанц прагуляцца па Крашчаціку!

Турыстычнае агенцтва "Альтус-плюс", пры падтрымцы якога наша газета праводзіць конкурс "Вандруем разам!", прапануўвае Вам адправіцца ў чатырохдзённую вандроўку па маршруце Мінск—Кіеў з 16 па 19 ліпеня.

Пасля начнога пераезду з Беларусі на Украіну і размяшчэння ў гатэлі Вас чакае шмат цікавага.

Акрамя экскурсіі па сталіцы Украіны з наведваннем Залатых варот, Міхайлаўскага манастыра, Уладзімірскага сабора і Андрэеўскай царквы Вас чакае экскурсія па Старакіеўскай гары, а таксама наведванне Сафійскага сабора. Беларускія турысты атрымаюць магчымасць папалаваць на Дняпры на цеплаходзе. Вечарам другога экскурсійнага дня ў Вас будзе вольны час для паходу ў шматлікія кіеўскія бары, рэстараны ці дыскатэкі.

Трэці экскурсійны дзень распачнецца з экскурсіі ў Кіева-Пячорскую лаўру з наведваннем блізкіх і далёкіх пячор з муміфіцыраванымі святымі. Затым Вас чакае цікавая экскурсія па разнастайных кіеўскіх музеях: музеі Чарнобыля, музеі мініяцюр, а таксама экскурсія на 75-метровую званіцу. Пасля — вольны час і прагулка па Крашчаціку, а потым ад'езд у сталіцу Беларусі. Калі Вас зацікавіла гэтая прапанова, то тэлефануйце — **(017) 222-88-76** альбо заходзьце на сайт у Інтэрнеце — **www.altusplus.narod.ru.**

Віталь ГАРБУЗАЎ.

Сёння ў Вялікім тэатры адбудзецца прэм'ера балета «Легенда аб Уленшпігелі»

Як паведаміла загадчыца літаратурнай часткі тэатра балета Таццяна Аляксандрава, раман Шарля дэ Кастэра "Легенда аб Уленшпігелі" (1867), паводле якога створаны балет, з'яўляецца інтэрпрэтацыяй народнага рамана XV стагоддзя. Сярод кампазітараў адным з першых да яго звярнуўся Рыхард Штраус. "Цудоўную балетную музыку стварыў на гэты сюжэт і беларускі кампазітар Яўген Глебаў, — сказала Т.Аляксандрава. — Яго "Тыль Уленшпігель" быў пастаўлены ў Мінску, Львове, Чэлябінску, Ленінградзе, Хельсінкі.

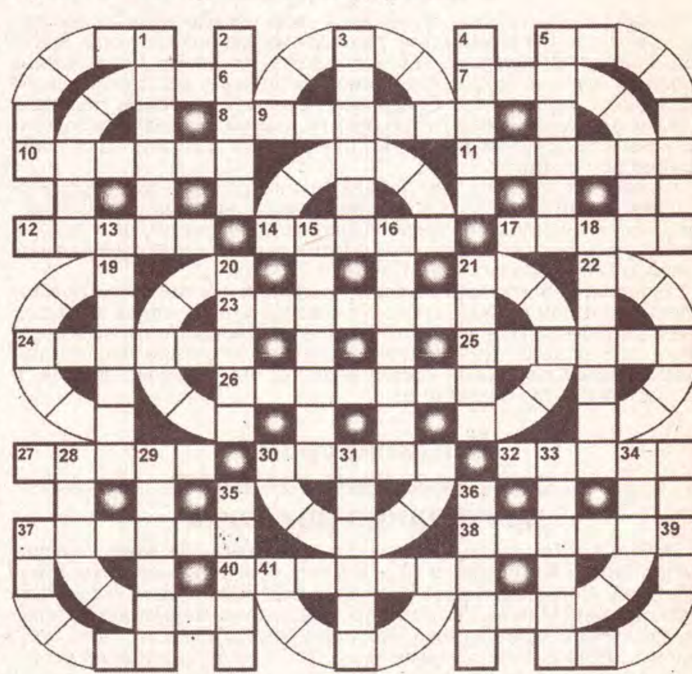
Менавіта "Тыль Уленшпігель" Глебава стаў першым беларускім балетам, пастаўленым за мяжой. На мінскай сцэне гэты балет з'явіўся ў 1974 годзе ў пастаноўцы Атара Дадышкіліяні. А праз чатыры гады да музыкі Глебава звярнуўся Валянцін Елізар'еў.

Пасля 10-гадовага перапынку Тыль Уленшпігель вяртаецца на беларускую сцэну. Прэм'ерай балета "Легенда аб Уленшпігелі" тэатр закрывае свой 71-ы сезон.

Юлія ЦЯЛЬЦЕЎСКАЯ.

Крыжаванка

«Духоўны скарб Беларусі»

Па гарызанталі: 8.Імя знакамітага байкапісца. 10.Народная артыстка БССР, якая 40 год іграла на сцэне Купалаўскага тэатра. 11."Ніколі не трэба кідацца ў ..., а цярпліва і настойліва дамагацца свайго" (Асіпенка). 12.Скульптар, аўтар кампазіцыі "Рэйкавая вайна". 14.Любімы від спорту Таццяны Масквіной — адной з лепшых спартсменак Беларусі 2003 года. 17.Стваральнік літаратурнага або іншага мастацкага твора. 23.Трэнер трохразовага алімпійскага чэмпіёна па вольнай барацьбе Аляксандра Мядзведзя. 24.Выстаўка "... хвост", арганізаваная мастаком-імпрэсіяністам Казімірам Малевічам у Маскве. 25."... аб звароце Пракопа шпарка абляцела назаўтра затонскія хаты" (Якуб Колас). 26.Герой Савецкага Саюза з Салігорскага раёна, які вылучыўся пры вызваленні Польшчы ад немцаў. 27.Шведскі драматург з Беларусі, аўтар п'есы, пастаўленай у тэатры імя Янкі Купалы. 30.Дрэва, якое ў даўніну выкарыстоўвалася для калодзежа. 32.Папулярны гурт "... Ольса". 37.Тое, пры дапамозе чаго кіруюць чым-небудзь (перан., кніжн.). 38.Яркі і самабытны акцёр Купалаўскага тэатра, адна з лепшых роляў якога — Лявон ("Лявоніха на арбіце" А.Макаёнка). 40.Вырабы з абпаленай каляровай гліны.

Па вертыкалі: 1.Кіраўнік паўстанцкага атрада ў Быхаўскім павеце (1863 г.). 2."Я ў той жа дзень, мой дарагі татуля, пішу табе свой франтавы ..." (Анатоль Астрэйка). 3.Паўлегендарны родапачальнік племяннога саюза радзімічаў. 4.Твор мастака Юрася Платонава, удзельніка выставы восьмага пленэра імя Язэпа Драздовіча. 5.Адзін з заснавальнікаў Беларускай Сацыялістычнай Грамады. 13.Невялікі царкоўны або касцёльны будынак з іконамі без алтара. 15.Клопаты, турботы, непакой (саст.). 16.Спявак (лірычны тэнар), саліст Дзяржаўнага тэатра оперы і балета БССР у 1933—1961 гадах. 18.Майстэрства, якім валодалі аддзелы, створаныя таленавітым военачальнікам Аляксандрам Язэпам Лісоўскім. 20.Імя Вячорка, знаўцы старадаўняй музыкі. 21.Паэт і рэвалюцыянер, арганізатар нелегальнага "Дэмакратычнага таварыства" ў Віленскай медыцынска-хірургічнай акадэміі. 29.Аповесць таленавітага творцы Уладзіміра Гаўрыловіча "Глыбокія ...". 31.Пастаноўка на сцэне Купалаўскага тэатра. 33."Я ж праслаўлю навекі часіну звароту сваім шчырым радасным словам. І двойчы, і...!" (Пімен Панчанка). 35.Газета выдаўца Вацлава Ластоўскага. 36.Шматгадовая травяністая расліна.

Па дугах: 1.Горад, дзе Іван Фёдаравіч выдаў "Храналогію" Андрэя Рымшы ў выглядзе лістоўкі. 5.Аўтар лацінамоўнай "Граматыкі славенскай". 6.Архітэктар, адзін з аўтараў генплана Наваполацка, Віцебска, Оршы. 7.Вядомы музыказнаўца, родная пляменніца кампазітара Анатоля Багатырова. 9.Від флейты, які стварае з гліны на Пастаўшчыне Сяргей Шчарбо. 14.Музей — ... Ілі Рэпіна "Здраўнёва". 19.Аповесць Васіля Быкава. 20.Духоўны склад, характар (перан.). 21.Горад, дзе Іван Луцэвіч з'яўляўся ініцыятарам заснавання беларускай настаўніцкай семінарыі. 22.Народнае паясное адзенне беларускіх жанчын. 28.Партрэт, выкананы класным мастаком першай ступені Нікадзімам Сілівановічам, "... з Бзны". 30.Праваабаронца XIX стагоддзя, першы выдавец твораў Мікалая Дабралюбава. 34.Чэмпіён свету па водным пола ў 1975 годзе. 37.Даследаванне пачынальніка беларускага народазнаўства Мікалая Нікіфароўскага "Грамнічныя ...". 39.Горад, у якім узялі ўладу паўстанцы пад кіраўніцтвам Якуба Ясінскага. 41.Член першага ўрада Беларускай Народнай Рэспублікі.

Склала Ала ГРУШЭЎСКАЯ.

Адказы на крыжаванку, надрукаваную ў №110

Па гарызанталі: 5.Маёр. 6.Стук. 9.Лязо. 10.Абоз. 12.Машэраў. 14.Талаш. 16.Марат. 17."Аса". 18.Ікс. 19.Рак. 21.Бак. 23.Таран. 25.Курок. 27.Мазанік. 29.Рака. 30.Удар. 33.Гора. 34.Край.

Па вертыкалі: 1.Паром. 2.Ура! 3."Ост". 5.Жукаў. 7.Бяда. 8.Рота. 11.Факс. 13.Танк. 15.Шамякін. 16.Мазурук. 20.Агат. 22."Амок". 24.Ачаг. 26.Указ. 27.Матор. 28.Кулак. 31.Вал. 32.Акт.

«Ляписов» признала Европа

Барабанщик "Ляписа Трубецкого" **Александр Сторожук** *заключил официальный контракт с известной на весь мир швейцарской фирмой Paiste.*

Во всем мире компании, занимающиеся производством музыкальных инструментов, стремятся, чтобы участники самых известных групп играли на продукции именно их марки. Специально для этого отбираются не только наиболее известные коллективы, но и лучшие инструменталисты. В "Ляписах", получается, нашли и то, и другое — до этого Сторожук играл в оркестре под управлением **Михаила Финберга**, в группе "Яблочный чай" и коллективе **Ирины Дорофеевой.**

Данный контракт заключен на поставку железных "тарелок" для его барабанной установки. Сразу после подписания договора Александр получил комплект из шести "тарелок" общей стоимостью порядка 2000 долларов и в дальнейшем сможет менять четыре из них каждый год.

"Дело выгодное — мы же самоокупаемый коллектив. Будем теперь искать спонсоров и под остальные инструменты", — прокомментировал новость лидер "Ляписов" **Сергей Михалок**.

Евелина КРУПЕНЬКИНА.

Где растет самая красивая в Европе орхидея?

Новые места произрастания одной из самых красивых в Европе орхидей "венерин башмачок", которая занесена в Красную книгу Беларуси, выявили на Брестчине в ходе прошедшей научной экспедиции члены областной общественной экологической организации "Зеленый край".

В Малоритском районе недалеко от деревни Хотислав в одном месте обнаружено 120 этих уникальных растений, а в другом — 380.

Организация "Зеленый край" на протяжении 10 последних лет занимается изучением мест распространения и состояния агроландшафтов, где растет венерин башмачок. Чаще всего это растение встречается в Малоритском и Кобринском районах, которые входят в так называемый "орхидный пояс Брестского Полесья". Но осенью минувшего года венерин башмачок был выявлен и в лесах Дрогичинского района. Всего сейчас на Брестчине насчитывается 60 мест присутствия венериного башмачка, где растет свыше 20 тысяч растений. Это четвертая часть всей европейской популяции орхидеи. Информация о редком цветке содержится на сайте Министерства природных ресурсов и охраны окружающей среды.

БЫВАЕТ И ТАКОЕ

Выиграл 290 миллионов долларов

Рекордный лотерейный выигрыш в Соединенных Штатах — накануне Дня независимости счастливый билет принес одному из американцев 290 миллионов долларов.

Имя новоявленного миллионера держится в тайне. Он родом из штата Массачусетс и живет в маленьком рабочем поселке. Билет приобрел в винном магазине. Счастливчик пока не решил, как распорядиться капиталом. Известно лишь, что несколько миллионов придется отдать государству в качестве налога. Еще нужно заплатить 50 тысяч долларов владельцу магазина, в котором был куплен билет.

Непальские крестьянки решили задобрить богов

Непальские крестьянки, уставшие от долгой засухи, готовы разжалобить богов дождя любыми способами. По сообщению местных СМИ, несколько жительниц в деревне на юго-западе страны решили выйти на сельхозработы в обнаженном виде.

Как сообщает газета "Гималайан таймс", около десятка крестьянок из народности тару в районе Байджапур снимают с себя последнее в надежде на то, что дождь пойдет и рис — основная пища во всех азиатских странах — удастся посадить вовремя. "Моя теща сказала, что бог будет рад и даст дождю пролиться, если женщины будут работать в поле голышом", — объясняет подход жительниц села одна из участниц эксперимента, тридцатипятилетняя Амбика Тару. Мужчины тоже молятся о том, чтобы пошел дождь, но делают это в одетом виде, сообщает газета.

В Праге прошел первый танцевальный карнавал

Чехия после вступления в Евросоюз хочет не только жить и работать по-европейски, но и веселиться, как ее соседи по Старому Свету. В Праге прошел первый танцевальный карнавал, сообщает телекомпания НТВ.

Поучаствовать в торжестве могли все желающие. Тот, кто не умел танцевать, получал уроки прямо на улицах. Клоуны и жонглеры сопровождали костюмированное шествие до самого Императорского острова, где вечером состоялся зажигательный концерт. Мужчины в белых костюмах исполняли страстную сальсу и томную румбу, приводя в восторг местных девушек.

Чаму перанесены Алімпійскі сход?

Алімпійскі сход, які быў запланаваны на 8 і 9 ліпеня ў Мінску, перанесены. Паводле звестак БелаПАН, ён можа адбыцца ў найбліжэйшы аўторак, 13 ліпеня.

Як паведамлялася раней, сход павінен быў прайсці ў два этапы: 8 ліпеня — у будынку Міністэрства спорту і турызму, 9 ліпеня — у рэзідэнцыі прэзідэнта з удзелам А.Лукашэнкі. У Нацыянальным алімпійскім камітэце не змаглі паведаміць аб прычынах пераносу мерапрыемства.

Асноўнай тэмай сходу заяўлялася справаздача аргкамітэта па падрыхтоўцы ўдзелу беларускіх спартсменаў у летніх Алімпійскіх гульнях у Грэцыі. Чакалася выступленне старшыні аргкамітэта, віцэ-прэм'ера ўрада Уладзіміра Дражына.

Паводле некаторых звестак, перанос сходу можа быць звязаны з сітуацыяй вакол трохразовага алімпійскага чэмпіёна, старшыні Беларускай асацыяцыі веславання на байдарках і каноэ, члена дэпутацкай групы "Рэспубліка" Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу, удзельніка 19-дзённай галадоўкі пратэсту Уладзіміра Парфяновіча. Як паведамляў БелаПАН са спасылкай на У.Парфяновіча, 6 ліпеня спачатку віцэ-спікер ПП НС Уладзімір Канаплёў, а потым міністр спорту і турызму Юрый Сівакоў і віцэ-прэзідэнт НАК Генадзь Аляксеенка прапанавалі напісаць яму заяву аб спыненні членства ў НАК. У.Парфяновіч адказаў адмовай.

Раніцай 7 ліпеня ў Мінспорта адбылося пасяджэнне выканкама НАК, дзе асноўным пытаннем сталі кадравыя змяненні ў складзе гэтай арганізацыі. Удзельнікі пасяджэння рэкамендавалі Алімпійскаму сходу выключыць з ліку членаў НАК пяць чалавек, уключаючы былога рэктара БДУ і кіраўніка федэрацыі фрыстайла Аляксандра Казуліна, і ўвесці ў склад НАК трох новых людзей: старшыню БФСТ "Дынама" Юрыя Бародзіча (былы прадстаўнік беларускага КДБ у расійскай ФСБ), старшыню Беларускай тэніснай асацыяцыі Міхаіла Паўлава (старшыня Мінгарвыканкама) і старшыню Беларускай федэрацыі цяжкай атлетыкі Аляксандра Шпілеўскага (кіраўнік Дзяржаўнага мытнага камітэта). Акрамя таго, віцэ-прэзідэнт НАК, памочнік прэзідэнта па пытаннях фізічнай культуры, спорту і развіцця турызму Мікалай Ананьеў паведаміў пра сваё рашэнне пакінуць свае пасады.

Г.Аляксеенка, які можа змяніць М.Ананьева на пасадзе памочніка прэзідэнта, прапанаваў выключыць з ліку членаў НАК і У.Парфяновіча, аднак яго прапанова не была ўхвалена шэрагам удзельнікаў пасяджэння. Паводле іх слоў, выключэнне У.Парфяновіча дадасць яму рэйтынгу і можа пацягнуць санкцыі з боку Міжнароднага алімпійскага камітэта аж да забароны беларускім веслярам на байдарках і каноэ ўдзельнічаць у Алімпіядзе.

Рашэнне па У.Парфяновічу не было прынята. Аднак, паводле звестак БелаПАН, яго прозвішча ўсё ж фігуравала сярод рэкамендаваных да выключэння ў праекце пастановы выканкама, які быў падрыхтаваны ўвечары 6 ліпеня. Аднначасова з'явілася інфармацыя, што Ю.Сівакоў накіраваў прэзідэнту ліст аб немэтазгоднасці вываду У.Парфяновіча са складу НАК.

Чакалася, што вечарам 6 ліпеня ў Нацыянальным алімпійскім камітэце збярэцца прэзідыум Беларускай асацыяцыі веславання на байдарках і каноэ, каб абмеркаваць "справу Парфяновіча", аднак пасяджэнне не адбылося.

Дзмітрый УЛАСАЎ.

Пятница, 9 июля

БТ

07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.00 Новости.
07.05, 07.35, 08.05, 08.35 "Доброе утро, Беларусь!"
07.30, 08.30, 19.55 "Деловая жизнь".
09.10 "Спрут". Сериал.
10.20, 20.00 "Тайны следствия". Сериал.
11.10 Богатые и знаменитые". Сериал.
12.10 "Специальный репортаж".
12.25 "Под звездами". Мелодрама.
13.55 "Все нормально, мама!".
14.40 "Прорыв". Док.фильм.
15.15 "Казаки-разбойники". Приключенческий фильм.
16.15 "Лицей". Сериал.
17.10 "Звездный дождь".
18.15 "Филиал". Комедия.
21.00 "Панорама".
21.50 Президентский оркестр. Победный тур". Видеофильм АТН.
22.00 "Беспутная роза". Мелодрама.
00.15 "100 шагов к Олимпу".
00.10 "Клип-обойма".

ОНТ

07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 18.00, 20.30, 23.55 "Наши новости".
07.05 "Наше утро".
09.05 "Клон". Сериал.
09.50 "Дом". Реалити-шоу.
10.40 "Принцесса Сиси". Мультсериал.
16.10 "Женщины в любви". Сериал.
17.10 "Русская рулетка".
18.10 "Сканер".
18.20 "Без срока давности".
18.50 "Поле чудес".
20.00 Время.
21.00 "Золотой граммофон".
22.10 "Займемся любовью". Мелодрама.

РОССИЯ

07.45 "Бедная Настя". Сериал.
08.45 "Директория смерти". Сериал.
09.40 "Вести. Дежурная часть".
10.00, 16.00, 19.00 "Вести".
10.30, 19.30 "Местное время. Вести — Москва".
10.50 "Марш Турецкого". "Опасно для жизни". Сериал.
16.10 "В поисках приключений".
17.05 "Комната смеха".
18.00 "Комиссар Рекс". Сериал.
19.50 "Спокойной ночи, малыши!".
19.55 "Фанат-2". Боевик.
21.40 "Ночной дозор". Боевик.

ЛАД

06.30 EURONEWS.
08.00, 14.00, 20.00 Новости.
08.10 "Мгновение вечности".
08.30 "Другие танцы".
08.35, 22.55 "Наполеон и Европа". Сериал.
09.35 "Свет далекой звезды. Юрий Марухин".
10.00, 18.15 "Между нами, женщинами".
10.20, 21.15 "Золотой теленок". Худ.фильм.
11.30, 13.25 "Обычный необычный день".
12.00 "Адъютант его превосходительства". Худ.фильм.
13.50 "Ох и Ах". Мультфильмы.
14.10 "Время кино".
15.05 "Эх, анекдот, анекдот".
15.15 "Учительская".
15.30 "Минин и Пожарский". Исторический фильм.
17.15 "Третьего не дано". Кинороман.
18.35 "Мед осы". Мелодрама.
20.15 "Колыбельная"
20.30 "Дела семейные".
23.45 Спортивная гимнастика. Международный турнир "Мемориал Романа Ваткина". Видеообзор.

НТВ

09.00, 11.00, 16.00, 18.00 "Сегодня".
09.25 "Фактор страха".
10.20 "Страна советов".
14.35 "Принцип домино". Ток-шоу.
16.30 "Дикий мир: борьба за выживание".
17.35 "Протокол. Расследование".
18.35 "Свобода слова". Ток-шоу.
19.55 "Челюсти-3". Триллер.
22.10 Братья Кличко. Лучшие бои. Виталий Кличко против Ларри Дональда.

СТВ+RenTV

06.30, 18.00 "Минщина. Люди, события, факты".
06.45 "Утро столицы".
07.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.45 "24 часа".
07.50, 20.00 "СТВ-спорт".
08.05, 20.10 "Минск и минчане".
08.15, 20.20 "Технология".
08.30, 20.35 "Автопанорама".
08.50 "Театральные истории".
09.10 "Трансформеры". Мультфильм.
09.35 "Убить президента". Боевик.
11.05 "Серый Волк и Красная Шапочка". Мультфильм.
11.35 "Скетч-шоу".
12.00 "Час суда".
13.00 "Под углом 23 с половиной градуса". Док.фильм.
13.50, 18.30 "NEXT". Сериал.
14.50 "Мятежный дух". Сериал.
15.45 "Веселые баксы".
16.15 "Тема дня".
16.50 "Турпоход".
17.00 "Классика юмора".
17.45 "Планета людей".
18.15 "Светская хроника".
20.55 "Неудачник Альфред". Комедия.
23.10 "Реактивный бокс".
23.35 "Новости СНГ".
23.50 "Исполнитель желаний". Триллер.

8-Й КАНАЛ

07.00, 17.00 "Влюбленный д'Артаньян". Сериал.
07.50, 17.50 "Телемагазин".
08.00 "Медведь". Приключенческий фильм.
09.30 "Знакомьтесь — Беларусь!"
09.45, 19.50 "Любовники пустыни". Сериал.
10.30, 21.10 "Теория заговора". Боевик.
16.30 "Мультпарад" от "Бюргера".
18.00 "Иван Васильевич меняет профессию". Комедия.
19.35 "К-видео" — "Топ-8".
19.40 "Мобилизация".
20.45 "Вечарніца".
21.00 "Атомик Филмз" и "К-видео" представляют...

ТВ ЦЕНТР

04.45, 06.30 "Настроение".
07.35 "Газетный дождь".
07.45 "Код "Омега". Боевик.
09.40 "Европейские ворота России".
09.45 "Телемагазин".
10.00, 13.00, 17.00. 21.00 "События. Время московское".
10.15 "Дата".
11.05 "Доходное место".
11.10 "Секретные материалы: расследование ТВЦ.
11.50 "Денежный вопрос"
12.05, 23.00 "Петровка, 38".
12.25 "Деловая Москва".
13.15 "Инспектор Кресс". Сериал.
14.30 "Неприрученная Амазонка". Сериал.
15.00 "Регионы: прямая речь".
15.30 "Только для мужчин".
16.00 "Расследование Элоизы Ром". Сериал.
17.15 "Приглашает Борис Ноткин".
18.00 "Страсти по Саломее". Сериал.
18.50 "Пять минут деловой Москвы".
18.55 "Шок". Мелодрама.
21.40 "Народ хочет знать". Ток-шоу.
22.30 "Времечко".
23.20 "25-й час. События. Время московское".
23.45 "Путешествие Фелиции". Триллер.

EUROSPORT

10.00 Спидвей. Дания.
11.00 Пляжный волейбол. Норвегия.
11.30, 15.00, 23.00 Велогонка. Тур де Франс.
12.45 Эстафета олимпийского огня.
13.00, 19.00, 21.00 Футбол. Альпийский кубок. Зальцбург.
00.00 Экстремальный журнал.
00.45 Сумо.
01.45 Тэквондо. Баку.

Адрас рэдакцыі:
220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: (017) 206-68-71.
Тэл./факс рэкламнага аддзела: 206-69-04, 206-69-06.
E-mail : nv@promedia.by
http://nv.promedia.by

Індэкс 63222.

Намеснік галоўнага рэдактара Іван МАКАЛОВІЧ

У сувязі з адсутнасцю магчымасці рэдакцыя матэрыялы не рэцэнзуе і не вяртае, права ўступлення ў перапіску пакідае за сабой. За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя не адказвае. Могуць друкавацца матэрыялы, у якіх пазіцыя аўтараў не падзяляецца газетай.
Пасведчанне аб рэгістрацыі перыядычнага выдання №246 ад 10 кастрычніка 1996 г. (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Нумар газеты аддрукаваны з дыяпазітываў заказчыка на ААТ «Красная звезда», 220073, г.Мінск, 1-ы Загарадны завулак, 3. Падпісаны ў друк у 15.00. Аб'ём 2 друк. аркушы. Тыраж: 27 080 экз. Заказ № 685.